

SFÂNTUL **NICOLAE**
VELIMIROVICI
EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

SIMBOLURI ȘI SEMNE

traducere din limba sârbă
Adrian Tănăsescu-Vlas
Ionuț și Sladjana Gurgu

tipărită cu binecuvântarea
**PREASFINȚITULUI
PĂRINTE GALACTION**

Episcopul Alexandriei și
Teleormanului

București 7517/2009

PREȘANIA

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Scrisoare către studenții theologi despre filosofia Creștină

În mai multe rânduri, mi-ați pus întrebarea: „Are Creștinismul filosofia sa proprie sau nu are?” La Istoria filosofiei v’au învățat că filosofi Creștini pot fi numiți Descartes, Kant, Leibniz, Berkeley, James, Soloviov și alții.

Ați auzit că scolastica Romană I-a adoptat pe Aristotel ca filosof oficial, cu toate că învățătorul bisericesc apusean Tertullian a zis: „Filosofii sânt patriarhii ereziei.” Pe voi însă v’a tulburat marea lipsă de conglăsuire dintre acești filosofi în problemele existențiale. Cum pot fi ei numiți „filosofi Creștini,” de vreme ce nu au aceeași învățătură despre Dumnezeu, despre suflet, despre natură? „Ca toți aceeași să graiți,” poruncește Apostolul, „și să nu fie între voi dezbinări, ci să fiți întemeiați într’un gând și într’o înțelegere.” /I Cor. 1:10/ Voi știți că descoperirea Creștină este fără greșală, nici măcar o iotă din ea. Cum ar fi cu puțință atunci ca filosofia, care s’ar fi ivit din această credință, să fie plurală, nu singulară, nu una, ci mai multe? Și încă cu asemenea nepotriviri și contradicții între afirmații!

La întrebarea voastră, eu v’am răspuns: Creștinismul are înțelegerea sa aparte despre viață și despre lume, organică și sistematică, însă deosebită de toate filosofile omenești. Și atât. Dar v’am făgăduit că, odată și odată, o să vă înfățișez mai pe larg această concepție Creștinească. Propunând acum atenției voastre cărticica aceasta, împlinesc făgăduința pe care am dat-o. În ce fel – să judece Biserica. Aceasta

nu este filosofia mea personală – Doamne ferește! – ci, cred eu, înțelegerea pe care Biserica Ortodoxă Universală a ținut-o de la începutul său și până astăzi. Să vă spun ce-i aici al meu: faptul că toată experiența mea cea mai bună de viață este în conglăsuire cu ceea ce luminătorii Bisericii noastre au zis și au scris. Așadar, ceea ce însumi am primit și mi-am însușit, aceea vă predanisesc.

Un istoric Englez (Gibbon), scriind despre Roma Cezarilor, spune că pe atunci religia era văzută de popor ca adevărată, de filosofi – ca mincinoasă, de oamenii de stat – ca folositoare. Și astăzi, în Europa Creștinată, se pot auzi asemenea declarații. Deseori se repetă zisa: „Religia este filosofia poporului de rând!” Dar, întrebăm noi, care religie? Acel istoric Englez vorbește despre religia păgână, închinătoare la idoli. Dacă aceea se numește religie, atunci e o nebulie să numim Creștinismul religie. Ce unire este între Hristos și Veliar? Creștinismul nu e religie, în rând cu toate celelalte religii omenești, nicidecum, ci Creștinismul este descoperirea cerească a adevărului, Vestea de Bucurie a neamului omenesc, nu de la om sau înger, ci de la Însuși Dumnezeu Făcătorul. Hristos a zis: „Veți cunoaște adevărul, și adevărul vă va face slobozi.” De ce vă va face slobozi? Tocmai de religii, de filosofii omenești, de concepțiile mincinoase ale lumii, de silnicia tuturor rătăcirilor lumești, care se împotrivesc Adevărului, sub orice nume ar fi ele și pe orice tavă ar fi servite. În acest sens, spune și marele Apostol: „Vedeți să nu vă fure cineva cu filosofia și deșartă înșelăciune, după predania oamenilor, după stihiiile lumii, și nu după Hristos.” /Col. 2:8/ Pentru că adevărul este unul, iar cugetările omenești sânt

multe. Adevărul este totdeauna același, și totdeauna egal cu sine. Adevărul lui Hristos nu este paralel cu nici un sistem făurit de rațiunea personală a unui om. Dar, despre aceasta, doar în treacăt și doar ca să vă întăresc în convingerea următoare: Creștinismul nu e nici una dintre religii, nici una dintre filosofii, ci organismul cu totul aparte, original și desăvârșit al adevărului dumnezeiesc viu, purtător de lumină și purtător de mântuire. Aceasta, și ca să știți cu ce convingere am scris această lucrare pe care v'o închin vouă, viitorilor păstori și purtători de stindard ai Bisericii lui Hristos.

Am numit această alcătuire „Simboluri și semnale” pentru că nu am putut găsi în limba Sârbă cuvinte care să aibă întocmai același înțeles cu acestea. „Chipuri și asemănări” ar fi putut doar în parte să înfățișeze ceea ce se cuprinde în cuvintele „simboluri și semne.”

Lucrarea de față nu este nici exhaustivă, nici definitivă. Ea este doar un îndrumător – însă de nădejde, cred eu – care vă va putea sluji cu folos în propria voastră cercetare și descifrare a minunilor lumii lui Dumnezeu. Prins de treburile eparhiale, eu însumi de-abia am găsit timp să scriu chiar și acest puțin. Îmi pun însă nădejdea în voi, care veți cuprinde și vă veți însuși aceste cuvinte scrise, că la vremea potrivită vă veți da osteneala să dezvoltați și să înfățișați mai pe larg subiectul acesta, întru slava lui Dumnezeu și spre folosul neamului Creștinesc.

I

REALITATEA ȘI SIMBOLURILE EI

1. Câtă vreme copilul învață abecedarul, pentru el literele sânt, în sine, un fel de idoli. Literele sânt pentru el o realitate materială. Copilul care buchisește privește cu toată atenția la litere și cu toată mintea gândește numai la litere. Când isprăvește de citit un cuvânt, îl întrebi ce a citit, și nu știe. Și se miră pentru ce îi pui o asemenea întrebare. El nu bănuiește noima cuvintelor citite. Forma, mărimea și culoarea literelor scrise – doar acestea au lăsat urme în sufletul lui, și acestea-s tot ceea ce știe el despre litere deocamdată. Literele sânt pentru el o realitate materială, la fel ca idoli pentru închinătorul la idoli. De aceea, atât cel ce buchisește, cât și închinătorul la idoli privesc la idoli lor cu frică și cu cinstire.

2. Cu cei ce buchisesc se aseamănă și mulți oameni în vârstă, ba chiar și mulți care poartă numele de filosofi și savanți. Cu multă osteneală și sudoare, aceștia de-abia ajung la buchisirea slovelor firești, însă nicidecum și la noima și însemnătatea lor. Iar omul învățat citește slovele negândind la cuvinte; le citește prinzând îndată înțelesul lor. Multă vreme trebuie să se chinuie învățătorul până-l învață pe elev să „citească după înțeles.” Ceea ce se potrivește în privința cărții se potrivește și în privința naturii. Închinătorii la natură sânt întocmai cu închinătorii la slovă. Închinătorii la natură sânt copii înaintați în

vârstă, dar necopți. Întrebați-i ce înseamnă lucrurile și întâmplările: vă vor privi la fel de pătrat ca cel ce buchisește, când este întrebat despre înțelesul a ceea ce a citit.

3. Și, astfel, se poate spune că nici un închinător la idoli nu știe să citească; știu să citească numai închinătorii duhului. Pentru cei dintâi, fapăturile din natură sânt o realitate materială, înfățișată în formele, mărimile, culorile, felurile lor funcții și relații. Însă, pentru ceilalți, fapăturile sânt simboluri, iar realitatea duhovnicească este noima și viața și îndreptățirea ființării acestor simboluri.

4. Minunat vorbește despre aceasta Simeon Noul Cuvântător-de-Dumnezeu: „Cel luminat de Duhul Sfânt, Carele toate înnoiește, capătă ochi noi și urechi noi, și nu mai vede ca un om, adică după simțuri, ci, ca unul ce stă mai presus de om, privește duhovnicește lucrurile trupești, ca pre niște simboluri ale lucrurilor nevăzute.” /Cuvântul 65/ Așa și este omul ce știe să citească duhovnicește. El nu buchisește slovele naturii ca un începător într’ale abecedarului, ci merge după noimă, caută noima și tâlcuiește noima.

5. Sfântul Maxim Mărturisorul grăiește asemănător: „Toată lumea cea gândită (duhovnicească) tainic se înfățișează, prin simbolice asemănări, în lumea cea simțită pentru cei ce au ochi să vadă, și toată lumea cea simțită se cuprinde în cea gândită.” /Mistagoghia, cap. II/ Văd asta cei ce au ochi să vadă, adică cei cu știință de carte, care știu să citească după înțeles – altfel spus, cei ce au vedere duhovnicească și pot vedea în duh cele ale duhului, nu doar cu ochii trupești cele ale trupului.

6. Și Apostolul Pável vorbește despre aceasta în cuvintele următoare: „Slova omoară, iar duhul face viu,” /II Cor. 3:6/ precum și: „Că vedem acum ca prin oglindă în ghicitură, iar atunci față către față.” /I Cor. 13:12/ Și iarăși, mai încolo, și mai pe larg: „Neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; că cele ce se văd sânt vremelnice, iar cele ce nu se văd, vecinice.” /II Cor. 4:18/

7. De aici se înțelege limpede că cine citește natura fără duh și fără noimă, acela citește moarte, vede moarte, primește moarte. Și cine privește natura văzută ca pe o realitate materială, și nu ca pe o „ghicitură în oglinda duhului,” acela nu vede nimic mai mult decât un școlar de clasa întâi, care nu s’a desprins de buchisirea slovelor. Și cine privește ceea ce se vede cu ochii ca pe ceva veșnic – cum priveau unii filosofi, începând de la vechii naturaliști Ellini până la cei mai noi tovarăși ai lor întru cugetare, Teutono-Latini –, acela este, cu adevărat, un închinător la idoli neștiutor de carte, a cărui cunoaștere stă numai în buchisirea și divinizarea slovelor lipsite de înțeles. Veșniciei îi aparține realitatea duhovnicească, iar vremii – simbolurile acelei realități.

8. Și cortul vechi-testamentar, pe care l-a făcut de-Dumnezeu-înțeleptul meșter Veseleil după modelul pe care i l-a arătat Dumnezeu lui Moisi pe Sinai, drept a slujit „închipuirii și umbrei celor cerești.” /Evr. 8:5/ Însă cortul a pierit odată cu venirea lui Hristos, așa cum se pierde din vedere slovele atunci când se pricepe înțelesul. Când realitatea s’a arătat, simbolul realității a pierit. Venind, Domnul a întins simbolismul realității duhovnicești asupra întregului Cosmos. Nu numai cortul, care slujea

[drept „închipuirii și umbrei celor Cerești”], ci întreg Cosmosul înfățișează chipul și umbra lucrurilor cerești.

9. Hristos s'a slujit pe îndelete de simbolurile naturii pentru a lămuri realitatea duhovnicească pe care El a arătat-o lumii. Când se adunau mulțimile de oameni în jurul Lui, „a grăit lor multe în pilde.” Cuvântul „pildă” sau „parabolă” arată o acțiune dramatică, sau o întâmplare obișnuită, sau o legătură dintre lucruri și om, însă în așa fel ca să aibă, ce-i drept, și un înțeles vădit -- dar înțelesul adevărat și de căpetenie al ei se află doar pe tărâmul realităților duhovnicești, în împărăția duhovnicească. „Pentru aceasta în pilde grăiesc lor,” a zis Domnul, „că văzând nu văd, și auzind nu aud, nici înțeleg.” De ce oare? „Că s'a îngroșat inima norodului acestuia.” /Mat. 13:13-15/ Inima îngroșată înseamnă închiderea și orbirea vederii duhovnicești, care este în inimă. Iar această vedere duhovnicească, ce se află în inimă, cuprinde tot ceea ce savanții numesc în chip tulbure „subconștientă,” „intuiție” și așa mai departe, și tot așa.

10. „Că vouă s'au dat a cunoaște tainele împărăției cerurilor, iar acelora nu s'au dat.” /Mat. 13:11/ Așa le-a grăit Hristos ucenicilor Săi apropiați. De către cine li s'a dat? De către El Însuși. El a înlăturat de pe inimile lor toate depunerile întunecoase și vederea lor duhovnicească s'a deschis, încât au putut să vadă nemijlocit realitățile duhovnicești, întocmai ca Adam înainte de păcat, fără pilde și simboluri. Căci Adam cel fără de păcat în Rai era desăvârșit în citirea noimelor și înțelesurilor tuturor făpturilor și lucrurilor zidite. De aceea, Adam a și putut da fiecărei făpturi nume ce se potrivea miezului și

noimei duhovnicești pe care fiecare făptură o înfățișa în chip simbolic. Căci nu Ziditorul a ales numele animalelor, ci „le-au adus la Adam să vadă, ce nume le va pune.” Iar Adam nu a greșit, ci drept „a pus nume tuturor dobitoacelor și tuturor pasărilor cerului și tuturor fiarelor pământului.” /Fac. 2:19-20/

11. Gânditorilor materialişti, oameni cu inimi îngroșate, li se pare un lucru mărunț – a da nume animalelor. Negreșit este un lucru cu totul mărunț și neînsemnat, dacă ne închipuim că Adam a dat nume animalelor așa întâmplător și fără noimă precum materialişții zilelor noastre dau nume cailor și câinilor, mai mult poreclind decât numind. Însă Adam nu a făcut aceasta întâmplător și fără noimă, ci c'o adâncă și adevărată vedere a realității duhovnicești pe care fiecare animal o înfățișa prin sine. Acea lucrare, nespus de grea pentru un păcătos, Adam a săvârșit-o și repede, și ușor. El a citit cu ușurință toate simbolurile realității, de vreme ce i-a fost dat să cunoască realitățile și fără simboluri; să le privească cu inima curată precum cristalul în Ziditorul și prin Ziditorul. Această cunoaștere vizionară, pătrundere, înfăptuire, a înnoit-o Mântuitorul cu ucenicii Săi apropiați. A înnoit-o, dar nu în grabă și dintr'o dată, ci încet și treptat, îndelung-lămurind și curățind, și în cele din urmă luminând cu Duhul Dumnezeiesc cel Sfânt.

12. Această vedere a realității fără pilde, fără parabole, pe care Adam o avea, dar a pierdut-o, și pe care Apostolii, pierzându-o, iar au dobândit-o, e hărăzită nouă, tuturor Creștinilor. Și noi, toți, am fi avut această minunată însușire adamică și apostolească, acest simț spre înțelegerea nemijlocită a adevărului, dacă

după Botez am fi rămas neîntinați și neîntunecați de păcat. Dar tot păcatul pleacă privirea dinspre Ceruri către pământ și dinspre Ziditor către prăpastie. După fiecare păcat, noi ne ascundem de Dumnezeu, precum și Adam, păcătuiind, s'a ascuns „în mijlocul Raiului.” /Fac. 3:8/ Ne ascundem și ne tănuim, păcătuiind și păcătuiind, până ce, într'un sfârșit, firea cea dintru afară, tainicul nostru cel lipsit de voință, ajunge să ne fie Dumnezeu în locul lui Dumnezeu – adică până ce adevărul nu pierde din fața ochilor noștri, iar simbolurile adevărului nu înlocuiesc tot adevărul, toată realitatea. Sau încă și în alte cuvinte: până ce vederea inimii nu orbește cu totul și noi nu ne dăm întru totul vederii dobitocești a simțurilor să ne conducă. Și atunci se întâmplă cu noi ceea ce e spus: „orb pe orb urmează.”

13. Hristos încă a mai spus: „Duhul este carele dă viață, trupul nu folosește nimic.” /Io. 6:63/ Nu numai trupul omenesc, ci, în sine, nici un trup din tot Cosmosul nu folosește la nimic. El poate folosi la ceva în viața aceasta numai dacă duhul se folosește ca de o unealtă a sa, ca de un simbol al său. Duhul e realitate, trupul e simbol al duhului. Împăratul e împărat, și însemnele împăratului sânt însemne. Nesocotit ar fi cel ce ar tăgădui ființa împăratului și ar recunoaște drept împărat însemnele împăratului. Din păcate, astfel de suflete nenorocite avem și în vremurile noastre Creștine, și în zilele noastre. Parcă am trăi în vremea împăratului Navuhodonosor, cu atâtea și atâtea mii de zile și nopți înainte de Hristos, și nu în vremea împăraților încreștinați la 25 de veacuri după închinătorul la idoli Navuhodonosor! Însă voi, Creștinii, nu trebuie să țineți seama de

neînvățații închinători la idoli ai vremii noastre, fie având cunună împărătească, fie togă de doctor. Voi trebuie să fiți conștienți că vouă vi se descoperă adevărul, și că voi sânteți cei ce îl cunoașteți. Dar – osteniți-vă neîncetat, ca într'adevăr să îl cunoașteți.

II

PĂMÂNTUL,

SOARELE ȘI STELELE CA SIMBOLURI

1. S'a zis: „Întru început au făcut Dumnezeu cerul și pământul.” Prin „cer” se înțelege împărăția realităților duhovnicești, nevăzute și netrupești. Prin „pământ” se înțelege suma simbolurilor acelor realități, văzute și trupești. Pământul este, așadar, o imagine simbolică a cerului.

2. Toate puterile fizice ale Pământului – de pildă, atracția și respingerea, căldura, electricitatea, radiațiile și celelalte – sânt simboluri ale puterilor duhovnicești din Împărăția Cerurilor. În sine, acele puteri nu ar fi puteri, nici nu ar putea să ființeze, dacă nu ar sta în spatele lor puteri neasemuit mai mari, originare, puteri duhovnicești. Și dacă deasupra puterilor fizice nu ar fi tăria și stăpânia puterilor înțelegătoare, veșnice, ele ar slăbi, s'ar turbura și ar preface în haos întreaga lume, precum este scris despre Dumnezeu și făpturi: „Întorcându-ți dară fața, se vor turbura; lua-vei duhul lor, și se vor sfârși.” /Ps. 103/

3. Soarele este simbol al lui Dumnezeu Însuși. Sfântul Grigorie Cuvântătorul-de-Dumnezeu scrie: „Ce este Soarele pentru cei trupești, este Dumnezeu pentru cei duhovnicești.” Așa cum Soarele, cu lumina sa, luminează și încălzește toate ființele vii de pe pământ, așa și Dumnezeu luminează toate sufletele

cu mintea Sa și le încălzește cu dragostea Sa. Fără Soare, mor trupurile; fără Dumnezeu, mor sufletele. Zis-a Moisi norodului Israiltenesc: „că și viața și moartea am pus înaintea feței voastre... alege viața, ca să trăiești tu și sămânța ta.” /Deut. 30:19/ Altfel spus, „cunoaște-L pe Dumnezeu, Cel Unul și Viu, Nevăzut, și numai Lui să I te închini, iar simbolurilor văzute să nu li te închini ca unor dumnezei, fiindcă vei fi închinător la idoli: cunoașterea lui Dumnezeu este viață, închinarea la idoli este moarte.”

4. „Căci Domnul Dumnezeu este Soare,” soare și pavază celor drepți, zice cu dumnezeiască insuflare Prorocul. /Ps. 83/ Cuvintele acestea nu se găsesc în toate traducerile. Fără îndoială, Prorocul Îl are în vedere pe Dumnezeu ca Lumină Veșnică, ca Luminător Veșnic al adevărului, dreptății și dragostei. Prorocul Malahia Îl numește pe Dumnezeu „Soarele dreptății.” /Mal. 4:2; II Pet. 1:19/ Ioán, văzătorul de cele tainice, istorisește în Apocalipsa sa cum a văzut cetatea Împăratului Ceresc, Ierusalimul cel de Sus, și zice: „și cetatea nu are trebuință de Soare nici de Lună ca să lumineze în ea, că slava lui Dumnezeu o a luminat pre ea.” /Apoc. 21:23/ Iar altundeva, zugrăvind slava dreptilor, spune: „și noapte nu va mai fi, și trebuință nu au de lumina lămpii și de lumina Soarelui, că Domnul Dumnezeu luminează pre ei.” /Apoc. 22:5/

5. Dar poate că cineva va zice: oare nu Hristos i-a numit pe toți dreptii sori, și oare nu este Soarele simbol tuturor dreptilor? Cu adevărat a zis Domnul: „atunci dreptii vor străluci ca Soarele în împărăția Tatălui lor.” /Mat. 13:43/ Și aceasta, mai tare și mai frumos decât acel Soare văzut și simțit. În fapt, vor

lumina asemenea lui Dumnezeu, Soarele dreptății. Dar lumina cu care aceia se vor înveșmânta și vor lumina nu va fi de la ei înșiși, ci de Dumnezeu, întocmai precum și stelele își iau lumina de la Soare. Despre aceasta lămurit vorbește Apostolul Pável: „Alta (este) slava Soarelui, și alta slava Lunii, și alta a stelelor.” /I Cor. 15:41/

6. Prorocul Daniíl spune despre drepti că „vor lumina... ca stelele în veac și încă.” /Dan. 12:3/ Și Simeon Metafrastul zice că sfinții se asemuiesc stelelor care, așezate pe crugul ceresc, luminează întregului Cosmos. Și mulți alți duhovnici mari dintotdeauna au socotit stelele ca simboluri ale îngerilor, dreptilor și bine-plăcuților lui Dumnezeu, în vreme ce Soarele l-au socotit ca simbol al însuși Împăratului și Dumnezeului atotputernic.

7. Așadar, noi, Creștinii, socotim Pământul, Soarele și stelele ca simboluri ale realităților duhovnicești, și nicidecum ca realitate în sine. Însă păgânii, vechi și noi, au socotit și socotesc aceste corpuri cerești ca realitate în sine. Odată socotite realitate, îndată și idolatrizarea lor! De aceea, păgânii din toate timpurile au căzut în rătăcirea întunecată ca acestor lucruri ale Ziditorului să li se închine precum unor idoli. Grecii i se închinau Pământului numindu-l Ghéa, iar Soarelui numindu-l Apóllon. Dumnezeu-Soarele în Egípt se numea Osiris, iar Luna Isid. Luna era deosebit de adorată în Babilon, Asiria și Arabia sub numele Astarote. Perșii – închinătorii la foc, se închinau stelelor ca unor dumnezei.

8. Rătăcirea închinătorilor la idoli, vechi și noi, a venit pentru că nu duhul lor le-a călăuzit ochii, ci ochii au călăuzit duhul. Duhul, ca un orb, a urmat

vederii trupești și s'a închinat celor ce ochii îi arătau a fi realitate, a fi Dumnezeu. Era nevoie să vină Mântuitorul ca să întărească duhul slăbănogit și să îi dea întâietate asupra ochilor și asupra materiei. Și Mântuitorul a venit printre oameni și a vestit adevărul veșnic: „Duh este Dumnezeu.” /Io. 4:24/ Celor care au auzit și au primit acestea, le-au căzut solzii de pe vederea duhovnicească, precum lui Sâvl cel orbit, și ei îndată au văzut și au înțeles. Au văzut și au priceput că toate lucrurile în lume, pe care ei până atunci le adorau ca pe niște dumnezei, ca pe adevăr și realitate, nu sânt nimic altceva decât pilde despre Dumnezeu cel Unul Veșnic și Viu.

III

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

De vreme ce Dumnezeu este duh, tot adevărul trebuie să fie duhovnicesc. Pentru că Dumnezeu și adevărul totuna sânt.

Când vorbim despre lucrurile ce cad sub simțuri, despre însușirile lor și despre legăturile dintre ele, și spunem: „cutare și cutare lucru este adevărat,” nu ne gândim la adevărul în înțelesul său absolut și veșnic, ci în sens relativ și practic. Fiindcă în înțeles absolut numai Dumnezeu este adevăr veșnic și neștirbit.

Asta înseamnă, oare, că natura zidită e o minciună? Doamne ferește! Însă ea poate să apară și ca minciună pentru două tipuri de oameni: materialistul European și nihilistul Indian (există două feluri de nihiliști: politici și filosofici; aici îl avem în vedere pe nihilistul filosofic). Când materialistul spune: „Această natură, pe care o vedem și o observăm, cu întreaga sumă a însușirilor și faptelor sale văzute, ea însăși înfățișează tot adevărul, toată realitatea, tot ce îndeobște poate exista,” atunci natura într’adevăr se arată ca minciună. Ea se arată deopotrivă ca minciună, de la un cap la altul, duhului nihilistului, când acesta mărturisește și zice: „Această natură, cu toate însușirile și faptele sale, este amăgire, vis, nimic.”

Astfel, atât unul, care pretinde că natura ce cade sub simțuri este adevărul în sine, cât și celălalt, care zice că natura ce cade sub simțuri este minciună, vis și iluzie,

mărturisesc amândoi un la fel de mare neadevăr. Natura este simbol al adevărului. Lumea fizică este expresia văzută a lumii duhovnicești, nevăzute. Cea dintâi este simbol, a doua este noima simbolului, este duh și realitate.

Când Sfântul Ioán Damaschin, poet Creștin, zice: „Cu adevărat, deșertăciune sânt toate, viața este umbră și vis,” el nu gândește nici pe departe ca nihilistul Buddhist. El privește cu duh vizionar viața cea reală și veșnică, față de care viața trupească de pe pământ este cu adevărat ca o umbră și ca un vis. „Deșertăciune” numește toate cele după care oamenii neduhovnicești aleargă în această lume, căutând adevărul și fericirea. Lumea în sine nu este amăgire, pentru că Făcătorul ei este Dumnezeu cel adevărat. Din izvorul adevărului, cum ar putea să curgă minciună? Însă lumea poate părea amăgire celui care caută în ea ceea ce ea nu are și nu este. Ca și cum ar vâna Luna în apă!

IV

MINERALELE CA SIMBOLURI

1. Piatra Îl simbolizează în primul rând pe Însuși Hristos. Aceasta s'a spus dintru început prin Proroci. Cea de-a patra împărăție pe care a văzut-o în vis împăratul Navuhodonosor sub chipul unui idol din fier și pământ simboliza Împărăția Romanilor. Piatra prăvălită din munte, care a lovit în acel idol și l-a năruit în pulbere, Îl preînchipuia pe Hristos, Întemeietorul unei noi împărății a împărățiilor, care „va sta în veci,” după înaintevederea Prorocului Daniil. /Dan. 2:44/

2. Marele Isaia Îl numește pe Hristos „piatră de poticnire” – „piatră de poticnire și piatră de sminteală” /Rom. 9:33; Isa. 8:14/ de care se vor poticni mulți, „și vor cădea și se vor zdrobi... piatră de mult preț, aleasă, în capul unghiului, cinstită întru temeliile ei, și cel ce va crede întru dânsa nu se va rușina.” /Isa. 8:14-15; 28:16/ Astfel de piatră a pus Dumnezeu în Sion, în muntele cel sfânt al Său, ca să fie temelie a noii împărății, celei nepieritoare – a împărăției Creștinești. Minunată este această Piatră, însă și înfricoșată. Minunată este pentru cei ce o primesc, iar înfricoșătoare pentru cei ce o leapădă.

3. Bunul Hristos n'a rostit niciodată cu gura Sa cuvinte mai cumplete ca acestea: „Tot cela ce va cădea preste acea piatră se va sfărâma; iar preste carele va cădea, spulbera-va pre el.” /Lc. 20:18/

Prin aceste înfricoșătoare cuvinte, El le-a amintit tuturor ziditorilor – ziditorilor de suflet, de familie, de societate, de popor, de stat, ai omenirii – să nu îndrăznească căci nu pot zidi în afara Lui, Care este Piatra de Temelie. Theofilact al Ohridei zice: „Evreii sânt spulberați ca pleava (de această piatră), și sânt împrăștiați prin întreaga lume. Dar ia aminte că mai întâi ei au căzut pe această piatră (adică s’au smintit), și apoi piatra a căzut asupra lor și i-a pedepsit.” /Tâlcuire la Evanghelia după Lúca/

4. Piatra, care Îl simbolizează pe Hristos, simbolizează totodată și credința statornică în Hristos. Când Apostolul Pétru și-a mărturisit credința în Domnul zicând: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu,” Domnul i-a dat răspuns: „Tu ești Pétru,” (iar „Pétru” înseamnă piatră), „și pre această piatră voi zidi biserica Mea” – adică pe credința căreia i-ai dat glas acum. Iar același Pétru îi numește pe credincioși „pietre vii,” zicând într’o epistolă a sa: „Către carele apropiindu-vă, cela ce este piatra cea vie... și voi, ca niște pietri vii, vă zidiți casă duhovnicească.” /I Pet. 2:4-5/ Pentru că toți câți în Hristos s’au botezat, în Hristos s’au îmbrăcat, și s’au asemănat lui Hristos. De aceea îi și numește Apostolul pe Creștini cu numele lui Hristos: „pietre vii.” Mulțimea pietrelor din lume simbolizează mulțimea credincioșilor de la facerea până la sfârșitul vremurilor, potrivit făgăduinței făcute de Dumnezeu lui Avraam, că urmașii lui cei după dreapta credință vor fi „ca nisipul cel de pe țărmurile mării.” /Fac. 22:17/

5. Oamenii care își zidesc viața pe Hristos ca pe o piatră statornică sânt numiți în Evanghelia „înțelepți,” iar cei ce zidesc pe nisip „nebuni.”

Zidirea celor înțelepți stă în picioare și dăinuie, iar zidirea celor nebuni cade și se sfărâmă din pricina vânturilor și vifornițelor. În vremurile străvechi, oamenii apostaziaseră, și s’au gândit să zidească un turn până la ceruri. Și au început să îl zidească din pământ uscat, din cărămidă. Dumnezeu însă a sfărâmat zidirea lor, pentru că nu era pe piatră, pe piatra credinței, ci pe nisipul și pe noroiul necredinței – altfel spus, nu era pe credința în Dumnezeu, ci pe credința în om. Așa din veac se sfărâmă și în veac se va sfărâma toată zidirea care nu este în numele adevăratului Dumnezeu și pe credința în El. Iar nisipul este simbolul nestatorniciei și slăbiciunii.

6. Aurul este simbolul adevărului. Mághii de la Răsărit I-au adus în dar Împăratului nou-născut aur, tămâie și smirnă. Gură-de-Aur tâlcuiește în felul următor darurile acestea: cunoașterea adevărului, ascultarea și dragostea. Aurul nu se schimbă, nu amăgește: cum este în coroana împărătească, așa-i și-n pământ, și-n apă, și-n foc – totdeauna același. Ca atare, dintotdeauna aurul a însemnat pentru de-Dumnezeu-cuvântătorii și înainte-văzătorii Creștini o icoană a adevărului – nu adevărul însuși, ci doar un chip al adevărului, un simbol al adevărului.

7. Nu aurul este luat ca temelie, ci piatra. Pentru că temelia trebuie să fie tare, iar aurul este moale. Credința este pusă la temelia mântuirii noastre. Aurul reprezintă zidirea, care se face, în continuare, pe piatra credinței. Altfel spus, cui are credință în Hristos tare ca piatra, i se descoperă după aceea adevărul credinței, luminos în curăție precum aurul, și moale în milă precum aurul. Pentru că mila este nedespărțită de adevăr, precum este scris: „mila și

adevărul s'au întâmpinat.” /Ps. 84:10/ Adevărul e luminos și bun, după cum aurul e strălucitor și moale. De aceea spune Apostolul Pável că pe piatră stă aurul, ce va să zică: pe credință stă adevărul. /I Cor. 3:11-12/

8. Iar că aurul este doar simbol al adevărului, și nu adevărul însuși, este limpede din Lege, care oprea cu cea mai mare asprime închinarea la aur și facerea de idoli din aur. /Ieș. 32/ Că aurul este numai un simbol, nu un adevăr, se vede și din descrierea pe care o face Ioán Cetății cerești. Ioán a privit în vedenie Ierusalimul ceresc, despre care spune că „era zidăria zidului ei iaspis, și cetatea aur curat asemenea sticlei ceii curate.” /Apoc. 21:18/ Dar întrucât lumea duhovnicească nu poate fi zidită din lucruri materialnice, înseamnă că și cuvântul „aur” nu are aici înțeles de aur obișnuit, ci de adevăr. Iar adevărul este din toate părțile curat și străveziu. De aceea și zice Văzătorul de cele tainice: „asemenea sticlei ceii curate,” pentru că vorbește de adevăr, nu despre aurul obișnuit, care n'aduce nicidecum a sticlă.

9. Credința e temelia vieții aici, pe pământ. În ceruri nu e nevoie de credință. Acolo se trăiește prin vedere, nu se mai trăiește prin credință. De aceea, piatra obișnuită – simbolul credinței – nu este deloc pomenită în vedeniile cerești ale Sfântului Ioán. El n'a văzut la Cetatea cerească temelii de piatră, ci altfel de temelii. El pomenește douăsprezece pietre de preț ca temelie a Cetății cerești, și anume: „iaspis, safir, halchidon, smaragd, sardonix, sardion, hrisolithos, viril, topaz, hrisoprasos, iachint și ametist.” Aceste pietre prețioase simbolizează douăsprezece puteri sau virtuți, care luminează fiecare cu o lumină

proprie. Cele douăsprezece porți ale Cetății sânt din „douăsprezece mărgăritaruri... și ulița cetății - aur curat ca sticla cea luminoasă,” /Apoc. 21:21/ ceea ce va să spună că pe lumea cealaltă aurul își pierde valoarea și se pune în caldarâmul străzilor, sub picioare, pentru că acolo adevărul este la vedere, și nu mai e nevoie de simbolismul aurului.

10. Sarea e simbolul Creștinului adevărat, care îi drege și pe alții. Sufletul sărat bine cu învățătura lui Hristos nu este supus stricăciunii, ci ajută totodată și aproapelui, ca să se păstreze și să nu se strice. „Voi sânteți sarea lumii,” a zis Marele nostru Domn. Este vorba nu numai de Apostoli și clerici, ci de toți Creștinii îndeobște. Dacă Creștinismul și-ar pierde puterea sa și ar fi searbăd, cu ce s’ar mai săra neamul omenesc? Și ce l-ar mai feri atunci de stricăciune? Dacă sufletul n’are în el adevărul lui Hristos, se face nesărat, searbăd; se strică și putrezește, și odată cu trupul se preface în putreziciune. Sarea mai înseamnă și harul ceresc, după cuvântul Fericitului Theofilact, care zice: „Iar ca să crezi că sarea înseamnă harul, ascultă-l pe Pável: „Cuvântul vostru totdeauna să fie cu har, dres cu sare.” /Tâlcuirea la Evanghelia după Lúca, la 14:34/ Așadar, sarea este simbolul Creștinului în lume și al harului în Creștin.

V

PLANTELE CA SIMBOLURI

1. Ca pomul să poată crește, el trebuie să fie înrădăcinat în pământ. Tot așa și sufletul trebuie să fie înrădăcinat în Împărăția duhovnicească, cerească, pentru că aceea este pământul lui, în care se înrădăcinează și din care crește.

2. Ca pomul să poată crește, trebuie să fie adăpat cu apă. Tot așa și sufletul trebuie să fie adăpat cu harul Duhului Celui Sfânt, ca să fie sănătos și puternic. Sfântul Antónie spune: „Pomii, de nu se vor adăpa cu apă, nu vor putea crește: nici sufletul nu poate crește dacă nu soarbe din dulceața cea cerească. Cresc numai sufletele care au primit Duhul și sânt udate cu dulceața cea cerească.”

3. Ca pomul să poată aduce roadă, trebuie să aibă lumină și căldură de la Soare. Tot așa și sufletul trebuie să fie luminat și încălzit de Dumnezeu, Soarele dreptății celei veșnice. Pentru că numai în lumina și în căldura care vin de la Dumnezeu, Cel viu și de-viață-Făcător, poate sufletul să trăiască, și să crească, și să aducă roadă.

4. Crinul ca simbol al lipsei de griji. „Socotiți crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici torc.” /Mat. 6:28/ Totuși, sânt îmbrăcați atât de frumos, cum nu a fost vreodată Împăratul Solomon în toată slava lui. Nil Sinaitul vorbește despre simbolismul crinului și zice: „Despre sufletul cel desăvârșit s'a zis că este ca

un crin între spini, iar aceasta însemnează sufletul ce trăiește lipsit de grijă între cei ce se grijesc de multe.”

/Pentru iubirea de arginți/

5. Măslinul ca simbol al alegerii harice. Domnul a ales poporul lui Israel ca pe un măslin între pomii sălbatici, ca să fie poporul Lui ales. /Ier. 11, 16/ „Măslini” mai sânt numiți Ilie și Enoh, ce se vor arăta ca înainte-mergători ai Celei de-a Doua Veniri a lui Hristos. Pe aceștia i-au văzut mai înainte în descoperire și Prorocul Zaharía, și Sfântul Ioán, cum stăteau înaintea Scaunului slavei în ceruri sub chipul a doi măslini. /Zah. 4:3; Apoc. 11:4/ Ca pomul ce dă untdelemn și ca pomul cu traiul cel mai îndelungat între pomii pământului, măslinul simbolizează și orice om plin de har, care luminează cu mila și cu adevărul de la Duhul lui Dumnezeu și care, prin credință, s’a înrădăcinat în viața veșnică. Psalmistul dă mărturie: „Iară eu ca un măslin prearoditoriu în casa lui Dumnezeu: nădăjduit-am spre mila lui Dumnezeu în veac și în veacul veacului.” /Ps. 51:7/

6. Sămânța este simbolul cuvântului lui Dumnezeu. „Țarina este lumea,” a zis Domnul. „Sămânța cea bună... sânt fiii Împărăției; iar neghinile sânt fiii celui viclean.” /Mat. 13:37-38/

7. Grâul înseamnă învățătura lui Dumnezeu, învățătura lui Hristos, sămânța cea bună, dimpotrivă față de neghină, care înseamnă sămânța cea diavolească. „Dar dormind oamenii, a venit vrăjmașul lui și a sămănat între grâu neghini.” /Mat. 13:25/ Creștinii care păstrează într’înșii sămânța cea dumnezeiască a lui Hristos și o îngrijesc până la seceriș se vor mântui, pe când cei nepăsători, care îngrijesc în sine pleava în locul grâului, vor pieri. Despre aceasta a

dat mărturie și Sfântul Ioán Înainte-Mergătorul, zicând că Dumnezeu „va aduna grâul lui în jitniță iar plevele le va arde cu foc nestins.” /Mat 3:12/ Așadar, grâul mai înseamnă și Creștinii adevărați, care au păstrat în ei sămânța lui Dumnezeu, iar pleava înseamnă necredincioșii și păcătoșii. Domnul a dat pilda putrezirii sămânței de grâu sub pământ ca pe o închipuire a morții și învierii Sale, și totodată ca pe o închipuire a morții omului celui vechi și a nașterii celui nou, în fiecare din noi. /Io. 12:24; I Cor. 15:36/

8. Strugurii și spinii, smochinele și ciulinii sânt simboluri ale oamenilor buni și vicleni. „Au doară vor culege din spini struguri sau din ciuline smochine?” Nu, ci din viță și din smochin se culege rod bun, iar din spini și ciulini rod rău. „Așa că tot pomul bun roade bune face, iar pomul putred roade viclene face. Nu poate pomul bun să facă roade viclene, nici pomul putred să facă roade bune. Deci tot pomul care nu face roadă bună se taie și în foc se aruncă. Pentru aceea, din roadele lor veți cunoaște pre dânșii.” /Mat. 7:16-20/ Despre cine vorbește aici Domnul? Despre pomi sau despre oameni? De bună seamă că despre oameni. Pomii sânt luați doar ca simbol al oamenilor – fie buni, fie vicleni.

9. Vița este simbol al lui Hristos, iar mlădițele – simbol al celor ce Îi urmează. „Eu sânt vița, voi mlădițele,” a grăit Domnul către ucenicii Săi. Vița este în parte văzută și în parte ascunsă. La fel și Fiul lui Dumnezeu: în parte e cunoscut și în parte necunoscut. Fără viță, mlădițele nu pot nici să crească, nici să aducă roadă. De aceea a mai zis El și: „fără de mine nu puteți face nimic.” Oamenii buni

iau din Hristos sevă de viață, se hrănesc cu El și aduc roadă bună, ca o mlădiță bună pe viță. Iar oamenii vicleni se rup de Hristos, drept pentru care se usucă și rămân sterpi ca niște mlădițe ce sânt tăiate. Ca atare, cei dintâi vor rămâne ca niște mlădițe roditoare, iar ceilalți vor fi aruncați în foc ca niște mlădițe uscate. /Io. 15:1-6/

10. Arborele de muștar este simbol al Împărăției cerurilor întrucât crește și din mic se face mare. „Care este mai mic decât toate sămânțele, iar dacă crește, mai mare este decât toate legumile și se face copac, încât vin pasărilor cerului și sălășluiesc în ramurile lui.” /Mat. 13:32/ La fel și Împărăția cerurilor: crește în sufletul omenesc mai mare decât orice altceva ce crește în suflet, și cu ramurile sale intră în ceruri, și îngerii lui Dumnezeu se sălășluiesc în ramurile lui.

11. Fincul și cedrul Libanului sânt simboluri ale oamenilor dreți. „Dreptul ca fincul va înflori, și ca și chedrul cel din Liván se va înmulți... Încă se vor înmulți întru bătrânețe unse și binepătimind vor fi.” /Ps. 91:12/

12. Busuiocul și siminocul – mai ales busuiocul – sânt foarte îndrăgiți de Creștinii pravoslavnici din Balcani. Ei sânt simbol al sufletului drept, ce răspândește bună mireasmă cerească tot mai mult, pe măsură ce trupul îmbătrânește și se ofilește. Pentru că aceste două flori miros mai frumos când se ofilesc și se usucă, decât atunci când sânt verzi. Busuiocul se întrebuințează și la sfințirea apei. Atunci este simbol al bune-miresme harice a lumii de Sus, care, cu puterea crucii, păzește apa de stricăciune.

13. Iarba și florile îndeobște simbolizează faptul că viața trupească și slava omenească cea dinafară

sânt trecătoare. Despre aceasta, Apostolul Pétru scrie precum urmează: „Pentru că tot trupul este ca iarba, și toată slava omului ca floarea ierbii: uscatu-s'a iarba și floarea a căzut.” /I Pet. 1:24; Ps. 102:15/ Potrivit Psalmistului, soarta ierbii este simbol al sorții necredinciosului. „Când au răsărit păcătoșii ca iarba, și s'au ivit toți cei ce lucrează fărădelegea, ca să piară în veacul veacului.” /Ps. 91:7-8/ Și altundeva zice: „Nu râvni celor ce viclenesc, nici zavistui pre cei ce fac fărădelegea; căci ca iarba curând se vor usca și ca verdeța buruienii degrab vor cădea.” /Ps. 36:1-2/ Dreptii sânt ca iarba doar în privința trupului, pe când necredincioșii sânt în toate privințele ca iarba trecătoare.

VI

VIETĂȚILE CA SIMBOLURI

1. Porumbelul este simbol al Duhului celui Sfânt. Duhul Sfânt S'a și arătat în chip de porumbel. Astfel, când Domnul S'a botezat în Iordan „a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumb și viind preste dânsul.” /Mat. 3:16/ Însemnând nerăutatea, porumbelul Îl înseamnă pe Duhul Cel Dumnezeiesc. Pentru că porumbelul este o vietate de o rară nerăutate, și prin această însușire a sa Îl simbolizează pe Dumnezeu Duhul, în care nu este nici o răutate.

2. Șarpele este simbol al satanei. El i-a slujit ca unealtă satanei când acesta a amăgit-o și a îndemnat-o spre păcatul neascultării față de Ziditor, fiind singura vietate de pe pământ asupra căreia Dumnezeu a rostit blestem: „blestemat fii tu din toate dobitoacele și din toate fiarele pământului.” /Fac. 3:14/ De aici se trage acea grozavă dușmănie care există între șarpe și orice altă vietate de pe pământ. Când Domnul le-a zis ucenicilor: „fiți înțelepți ca șerpii,” El S'a gândit la băgarea de seamă cu care se mișcă șarpele. Însă îndată a adăugat: „și blânzi ca porumbeii.” „Întrucât,” zice Gură-de-Aur, „nu-i nici un folos de pe urma înțelepciunii dacă ea nu se îmbină cu nerăutatea.” /Fericitul Theofilact, Tâlcuire la Evanghelia după Matéi/ Dimpotrivă, o asemenea înțelepciune șerpească este pentru om

foarte primejdioasă. Isidor Pelusiotul lămurește spusese cu pricina precum urmează: „A păzi credința cum își păzește șarpele capul; a te dezbrăca de omul cel vechi cum se dezbracă șarpele, năpârlind, de pielea cea veche.” /Isidor Pelusiotul, Scrisori/

3. Năpârca, șarpe aprig și veninos, este simbol atât al diavolului, cât și al tuturor celor care fac voia lui. Înainte-Mergătorul i-a numit pe întâi-stătătorii Evreilor: „pui de năpârca.” Și gura Domnului a repetat asta. /Mat. 3:7; 23:33/ În cele din urmă, Domnul le-a zis pe față înrăitelor căpetenii Evreiești: „Voi din tatăl diavolul sânteți.” /Io. 8:44/ De aici reiese limpede că năpârca înseamnă diavolul, iar puii de năpârca – fiii diavolului.

4. Mielul, oaia și lupul. Mielul este simbol al lui Hristos. „Iată Mielul lui Dumnezeu!” a strigat Înainte-Mergătorul când l-a văzut pe Hristos. Iar Ioán, Văzătorul de cele tainice, L-a văzut pe Hristos în chip de Miel pe Scaunul cereștii slave. Oile înseamnă cei ce urmează lui Hristos cu credință, iar lupii – necredincioșii și păgânii. „Oile mele glasului meu ascultă, și eu cunosc pre dânsele, și vin duple mine.” /Io. 10:27/ „Iată eu trimit pre voi ca oile în mijlocul lupilor.” /Mat. 10:16/ Este limpede că nu e vorba despre oi și despre lupi, ci despre oameni.

5. Căinii și porcii sânt simbol al necredincioșilor îndărătnici, învârtoșați și împietriți. Și căinii înseamnă cu osebite curvarii, iar porcii – lacomilor. De aceea a și zis Mântuitorul: „Nu dați sfintele căinilor, nici lepădați mărgăritarele voastre înaintea porcilor.”

6. Cloșca și puii. Precum cloșca își adună cu grijă puii, și îi hrănește, și-i încălzește: întocmai și Mântuitorul își adună pe credincioșii Săi. Așa a vrut

El să îi adune, și să-i hrănească și să îi încălzească cu dragoste pe fiii lui Israel, însă ei nu au vrut. /Mat. 23:37/ Așadar, cloșca este în acest înțeles simbol al lui Hristos, iar puii sânt simbol al adevăraților următori ai lui Hristos.

7. Calul este simbolul slugii ascultătoare și credincioase. Dionisie Areopaghitul scrie că el înseamnă ascultarea. Într'un canon din Octoih, Apostolii sânt asemuiți unor cai iuți de picioare, în înțelesul slujirii aduse cu credință lui Dumnezeu și al rezeziunii cu care au purtat Vestea de bucurie pe tot pământul.

8. Omul, leul, taurul și vulturul sânt cele patru vietăți simbolice pe care Prorocul Iezechiil și Sfântul Ioán le-au văzut în descoperire cum stăteau sub Scaunul celui Preainalt. /Iez. 1:5; Apoc. 4:6/ După sfințiți scriitori, aceste patru vietăți înseamnă cele patru virtuți de temelie: înțelepciunea, vitejia, dreptatea și curăția. Că omul înseamnă înțelepciunea, iar leul – vitejia, e limpede. Taurul înseamnă dreptatea pentru că el era animalul de jertfă care se aducea prinos pentru păcat, spre îndreptățire. Vulturul în zbor înseamnă curăția pentru că se înalță la mari înălțimi, iar acolo este curat. Aceste patru vietăți simbolice mai înseamnă și felurile Puteri duhovnicești care înconjură Scaunul lui Dumnezeu, care zi și noapte cântă: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaoth!”

9. Broaștele, păduchii și alte gângănii cu care a bătut Dumnezeu Egiptul în vechime /Ieș. 8/ înseamnă felurile păcate omenești, săvârșite cu cuvântul și cu lucrul. Iar microbii și bacteriile cele nevăzute înseamnă păcatele omenești cele nevăzute, săvârșite cu gândul. Dacă omul nu înăbușă gândurile cele rele din el, acestea se înmulțesc și prind putere în suflet

întocmai ca microbii în trup, aducând sufletul într'o stare de boală grea și chiar aducătoare de moarte.

10. Fiarele sălbatice îndeobște înseamnă patimile mari. După cum fiarele sălbatice sfâșie trupul, așa și patimile sfâșie sufletul. Făcătorul i-a dat lui Adam stăpânire asupra tuturor patimilor; de aceea avea el putere și asupra tuturor fiarelor ca simboluri ale patimilor. Oamenii sfinți, care prin Noul Adam, Hristos, au dobândit stăpânire asupra patimilor, au dobândit prin aceasta și stăpânirea asupra fiarelor sălbatice.

VII

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

Când Ziditorul lumii i-a făcut pe protopărinții noștri, le-a zis: „Stăpâniți peștii mării și pasările ceriului și toate dobitoacele și tot pământul și toate vietățile, carile se târăsc pre pământ!” /Fac. 1:28/ Această poruncă a lui Dumnezeu o parafrazează Psalmistul, spunând: „L-ai pus preste lucrurile mâinilor tale; toate ai supus sub picioarele lui, oile și boii, toate, încă și dobitoacele câmpului, pasările ceriului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor.” /Ps. 8:6-8/

Ce înseamnă toate acestea? În orice caz, nu „a cuceri natura” în sensul modern, adică a trage foloase de pe urma ei, dar în același timp a i te închina ei, în locul lui Dumnezeu (și deci, în fapt, a te supune ei)! Ci înseamnă: „Omule, tu să stăpânești peste simboluri, nu ele peste tine.” Sau: „Omule, toate fapăturile să fie la picioarele tale ca o carte citită și înțeleasă, iar tu cu duhul tău să te ții de ceruri, de împărăția realităților duhovnicești. Toate sânt mai prejos de tine, toate sânt la picioarele tale, iar tu ești mai prejos doar decât Făcătorul tău, ești la așternutul picioarelor Lui.”

În Biblie se spune limpede că este închinare la idoli a-ți face dumnezeu din vreo făptură a lui Dumnezeu, fie aceasta Soare, sau Lună, sau stea, sau piatră, sau lemn, sau vietate, sau dumbravă, sau munți – din vreo făptură a lui Dumnezeu sau

din vreun lucru al mâinilor omenești. Pentru că închinarea la acestea este închinare la literă, nu la duh; la simbol, nu la realitate.

Citirea după literă a naturii este idolatrie. Și orice idolatrie îl separă pe om de realitățile duhovnicești, în primul rând de Dumnezeu. „Duh este Dumnezeu, și cei ce se închină lui, în duh și adevăr trebuie a se închina.” Pentru închinătorii la idoli, ca și pentru filosofilii materialişti – ei fiind, de fapt, totuna – natura este ca scrierea Chinezească. Pentru un străin ignorant care ar vedea pentru prima dată scrierea Chinezească, aceasta ar părea țesătură, ornamentică, fermecătură pestriță, fără nici un rost și însemnătate lăuntrică. Închipuți-vă că în fața acestei scrieri se află un ignorant și un Chinez știutor de carte. Ignorantul ar privi și ar vedea numai fermecătura pestriță, țintuindu-și toată luarea-aminte asupra liniilor, unduirilor și dungilor acestei scrieri, pe când Chinezul nu ar lua seama la slovele pestrițe, ci ar purcede grabnic să urmărească înțelesul, însemnătatea de gând și duh cuprinsă în acele slove pestrițe. Ignorantul și-ar aținti și ochii, și duhul la forma dinafară a scrierii, pe când Chinezul ar privi scrierea doar cu ochii, iar cu duhul ar cuprinde duhul din slove. Iată o imagine foarte nimerită a închinătorii la idoli – cărturari sau necărturari – pe de o parte și a adevăraților Creștini pe de altă parte. Pentru cei dintâi, simbolurile sânt ascunse și pentru simțuri și pentru duh, iar ceilalți cu simțurile privesc simbolurile, iar cu duhul citesc duhul.

VIII

LUCRURILE ȘI UNELTELE CA SIMBOLURI

1. Aria, lopata, hambarul. Aria înseamnă lumea. Lopata înseamnă Judecata lui Dumnezeu. Iar hambarul înseamnă Împărăția lui Dumnezeu. Dreptii se adună în Împărăția Cerurilor ca grâul în hambar, iar păcătoșii sânt lepădați în muncile iadului ca pleava în foc.

2. Cetatea de pe munte înseamnă aceiași oameni care mai înainte au fost numiți „sare” și „lumină.” Așa cum o cetate aflată pe un munte nu poate rămâne ascunsă privirilor, așa și următorii lui Hristos cei înalți cu duhul.

3. Lumânarea de sub obroc și lumânarea din sfeșnic. Acestea sânt simboluri ale omului luminat de către Dumnezeu. Cea dintâi lumânare înseamnă omul astfel luminat, ce fie că se ascunde singur, din smerenie, fie că-i pus în umbră, din zavistie, de vecini. Și una, și alta sânt în zadar. A doua lumânare arată adevărata soartă a unui astfel de om. Dumnezeiasca purtare-de-grijă îl descoperă și-l înalță ca pe o lumânare în sfeșnic, să lumineze lumii.

4. Cămara înseamnă odaia cea tainică a casei. Cămara lăuntrică a omului este inima. „Iar tu, când te rogi, intră în cămara ta.” /Mat 6:6/ Și acolo roagă-te, spre deosebire de fățarnicii ce se roagă în văzul lumii. Intră în inima ta cu mintea ta, oriunde te-ai afla, și, lepădând toată amintirea cea de din-

afară, dă-te lui Dumnezeu cu totul în rugăciune.

5. Ușa Îl simbolizează pe Hristos, după propriile Lui cuvinte: „Eu sânt ușa; prin mine de va intra cineva, se va mântui.” Afară de El nu e altă intrare în Împărăția Cerurilor. Și ușa aceea este strâmtă, tot după cuvintele Sale: „intrați prin poarta cea strâmtă.” De ce strâmtă? Ca, strecurându-ne prin ea cu osteneală, să lepădăm de pe noi pielea de șarpe a omul cel vechi, firesc, cu care nu se intră în Rai.

6. Și calea Îl înseamnă pe Hristos. „Eu sânt calea, adevărul și viața,” a zis El despre Sine.

7. Casa zidită pe piatră înseamnă Biserica lui Hristos, zidită pe credința în Fiul lui Dumnezeu. Ea înseamnă totodată și educarea tineretului pe temelia evanghelică. În timp ce casa zidită pe nisip înseamnă orice zidire duhovnicească și morală clădită pe ceva potrivit lui Hristos.

8. Burdufurile noi și vinul nou simbolizează învățătura lui Hristos și oamenii cei noi. Prin pocăință, oamenii se schimbă, se curățesc și se înnoiesc, și se fac noi. În oameni ca aceștia poate să încapă doar învățătura cea nouă a lui Hristos. Fariseii erau ca niște burdufuri vechi, drept care nici n'a putut încăpea în ei învățătura cea nouă și tare a lui Hristos.

9. Petecul nou și haina veche. Acestea simbolizează obișnuita metodă necreștinească de a se drege puțin omul cel vechi, de a se cârpi puțin cu ceva nou, în timp ce el, de fapt, rămâne vechi. Lucrul acesta este valabil și pentru toate încercările superficiale de a drege lucrurile în societatea omenească prin cârpeală, în locul înnoirii din temelie prin Hristos. Precum petecul cel nou se desprinde grabnic de haina veche și cade, iar jerpelitura devine mai mare

și mai caraghioasă, tot așa și de cei învechiți în păcate se desprinde învățătura nouă, dumnezeiască, încât rănile cele vechi se arată mai adânci și mai groaznice decât înainte de cârpeală.

10. Jugul e simbol al robiei. Două sânt cele mai grele robii: la popoarele păgâne și la patimi, iar cea dintâi are loc datorită celei de-a doua. /vezi Ieremia 27/ În locul tuturor jugurilor grele pământești, Hristos îi îmbie pe oameni cu jugul Său, care defel nu este apăsător: „Jugul meu este bun!”

11. Crucea este simbol al mântuirii, prin pătimirea de bunăvoie a omului dinafară pentru cel lăuntric, totul din dragoste pentru Hristos, Cel ce iubește. Crucea e nebunie pentru cei ce pier și putere a lui Dumnezeu pentru cei ce se mântuiesc. /I Cor. 1:18/ Zis'a Domnul: „Și cela ce nu va lua crucea sa și să vie după mine, nu este mie vrednic.” /Mat. 10:38/ Crucile noastre sânt mici și ușoare față de Crucea Lui, deoarece fiecare dintre noi poartă crucea pentru păcatele sale, pe când El a luat o Cruce neasemuit de grea pentru păcatele lumii întregi. De asta și spune: „crucea sa,” nu: „crucea Mea.”

12. Paharul chinului lui Hristos este simbol al mântuirii noastre. Paharul sângelui lui Hristos înseamnă Noul Legământ al lui Dumnezeu cu oamenii. „Acest pahar legământul cel nou este,” spune Apostolul. /I Cor. 11:25/ Iar Domnul Însuși a zis: „Beți dintru acesta toți, că acesta este sângele meu al legământului celui nou.” /Mat. 26:27-28/ Legământul cel Vechi era întemeiat pe sângele dobitoacelor necuvântătoare, pe când cel Nou este întemeiat pe sângele Drep-tului, pe sângele Celui ce este cuvântarea însăși – singurul și adevăratul Cuvânt al lui Dumnezeu.

13. Paharul și blidul. Paharul și blidul obișnuit înseamnă omul curat sau necurat. Este mai important să cureți paharul și blidul pe dinăuntru decât pe dinafară. Deopotrivă, este mai important să păstrezi curat sufletul decât trupul. „Farisee oarbe, curățește întâi lăuntru paharului și blidului, ca să fie și cea dinafară a lor curată.” /Mat. 23:26/

14. Mormintele văruite și vopsite înseamnă oamenii cei fățarnici. Degeaba sânt mormintele împodobite pe dinafară, dacă pe „dinlăuntru pline sânt de oasele morților și de toată necurăția.” /Mat. 23:27/ Oasele de morți înseamnă inimile împietrite și cugetul înșelat al oamenilor care nu se lasă înrăuriți de Duhul lui Dumnezeu. Toată necurăția înseamnă viciile și patimile cele puturoase. Toate acestea sânt însă mascate la oamenii cei fățarnici printr’o corectitudine exterioară, ca la mormintele văruite.

15. Punga e simbol al odoarelor bunătăților cerești. La fel și comoara. „Făceți vouă pungi carile nu se învechesc, comoară neîmputinată.” /Lc. 12:33/

16. Făcliile aprinse și mijloacele încinse sânt simbol al minții luminate de credința lui Hristos și al trupului încins cu înfrânarea. /Lc. 12:35/

17. Casa e simbol al cereștilor lăcașuri. „În casa Tatălui meu lăcașuri multe sânt.” /Io. 14:2/ Biserica, ca lăcaș, este simbol al trupului omenesc. „Au nu știți că trupul vostru lăcaș celui dintru voi Sfânt Duh este?” /I Cor. 6:19/

18. Toiagul e simbol al stăpânirii și al domniei. El amintește însă și de îngerul păzitor, care se află de-a dreapta omului, ajutându-l să nu cadă în mlaștina păcatului.

19. Sabia e simbol al cuvântului lui Dumnezeu, ca și

sămânța. Numai că sămânța înseamnă graiurile lui Dumnezeu cele vestite, iar sabia – puterea cuvintelor lui Dumnezeu. „Și din gura lui sabie cu două ascuțituri ascuțită ieșind,” spune Văzătorul de cele tainice Ioán. /Apoc. 1:16/ Pável poruncește: „luați și sabia Duhului, care este graiul lui Dumnezeu.” /Efes. 6:17/

20. Pavăza înseamnă credința. „Preste toate luând pāvaza credinței.” /Efes. 6:16/ Și, cu adevărat, credința îl apără pe om în această viață mai mult decât orice altceva.

21. Săgețile sânt simbol al ispitelor ce năvălesc asupra omului. Ele înseamnă mai cu seamă nevăzutele lovituri asupra sufletelor noastre de la nevăzutele duhuri ale întunericului. Duhurile întunericului aruncă în sufletele noastre gânduri rele și pofte rele atât de repede și pe neașteptate, precum săgeata vânătorului lovește cerbul care bea liniștit apă din izvor, nebănuind primejdia. Apostolul le poruncește credincioșilor să vegheze cu toată răbdarea și rugăciunea ca să poată „stinge toate săgețile vicleanului cele aprinse.” /Efes. 6:16/

IX

FAPTELE, STĂRILE ȘI OCUPAȚIILE CA SIMBOLURI

1. Nașterea trupească este simbol al nașterii duhovnicești. Domnul a zis lui Nicodim: „De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu,” adică împărăția realităților duhovnicești.
2. Nașterea din femeie este închipuirea nașterii omului duhovnicesc în omul firesc, trupesc. „Femeia când naște, întristare are... Iar dacă naște copilul, nu-și mai aduce aminte de durere, pentru bucuria că s'a născut om în lume.” /Io. 16:21/
3. Preschimbarea apei în vin simbolizează preschimbarea minunată a omului pământesc în om cereșc. Săvârșitorul acestei preschimbări este Hristos, prin Duhul Sfânt. Nimeni altul nu e în stare să facă această minune, adică să îndumnezeiască sufletul și să înduhovnicească trupul.
4. Pilde sau simboluri ale Împărăției Cerești sânt: semănătorul care seamănă sămânță în țarina sa; bobul de muștar, care din sămânța cea mai mică crește în arborele cel mai mare; drojdia pe care femeia o ia și frământă cele trei măsuri până ce dospește întreg aluatul; comoara ascunsă în țarină, pe care, când o găsește omul, merge și vinde tot ce are ca să cumpere acea țarină; mărgăritarul cel de mult preț, pe care negustorul înțelept îl cumpără cu prețul întregii sale

averi; mreața în care se prind pești, și buni și răi, și apoi se osebesc; nunta fiului de împărat, masa și așa mai departe.

5. Lucrătorul pământului, semănătorul, treierătorul, zidarul, fierarul, tâmplarul, olarul și orice meseriaș care prelucrează un material grosolan și brut, făcând din el ceva frumos și folositor, Îl simbolizează pe Hristos Domnul. De aceea, când te uiți la oricare din ei cum preschimbă ceva nefolositor în ceva folositor, ceva grosolan în ceva plăcut, ceva murdar în ceva curat, ceva de rând în ceva nobil, ceva urât în ceva frumos, gândește-te la Hristos și la lucrarea pe care o face El cu sufletul tău.

6. Deopotrivă sânt simboluri ale lui Hristos și împăratul, și judecătorul, și doctorul, și preotul, și învățătorul, și căpetenia de oști, și cărmaciul, și călăuza, și negustorul, și gospodarul, și tatăl, și mirele.

7. Alergătorii dezbrăcați sânt simbol al luptătorilor duhovnicești, care sânt dezbrăcați de bogăția și grija acestei lumi. „Cum se poate lupta cu duhurile răutății iubitorul de avuție, de vreme ce prin aceasta îl pot lovi din toate părțile?,” zice Sfântul Nil Sinaitul.

8. Secerișul semănăturilor pământești simbolizează secerișul duhovnicesc. Sufletele omenești sânt semănate în pământul trupului, și semănătura crește și se pârguiește. „Secerișul este mult, iar lucrătorii puțini,” a zis Domnul. /Mat. 9:37/

9. Gospodarul care scoate din visteria sa lucrurile de preț, cele noi și cele vechi, înseamnă omul duhovnicesc, care s'a învățat cu Împărăția Cerească din Noul și Vechiul Legământ. Prin pilda aceasta, Domnul vrea să scoată la vedere însemnătatea

amândorura Legământelor Sale, dar pune mai presus Noul Legământ. /Lc. 6:45/

10. Pescuitul înseamnă vânarea sufletelor omenești pentru Împărăția lui Dumnezeu. „Veniți după mine și voi face pre voi pescari de oameni,” le-a făgăduit Domnul pescarilor de pești. /Mar. 1:17/

11. Prin curăția lor sufletească și prin nerăutatea lor, copiii sânt simbol al cetățenilor cerului. „De nu vă veți întoarce și să fiți ca copiii, nu veți intra întru împărăția cerurilor,” a zis Domnul. Și a mai zis despre copii: „a unora ca aceștia este împărăția cerurilor.” /Mat. 18:2; 19:14/

12. Judecata datornicului cel rău, care primește iertarea datoriei sale, însă nu iartă la rândul său, este simbol al Judecății lui Dumnezeu. Și după cum împăratul l-a aruncat în temniță pe datornicul nemilostiv, „așa,” zice Domnul, „și Tatăl meu cel ceresc va face vouă, de nu veți ierta fieștecare fratelui său.” /Mat. 18:35/

13. Lucrătorii cei răi ai viei, care l-au omorât pe fiul stăpânului, înseamnă căpeteniile Iudeilor, care l-au omorât pe Fiul lui Dumnezeu. Lucrător rău este însă și oricine nu se îngrijește cum se cuvine de sufletul său; oricine nu dă lui Dumnezeu nici o roadă duhovnicească, ci încă și pe Hristos – Făcătorul roadei și Aducătorul roadei – Îl omoară în sufletul său și Îl aruncă din el. /Mat. 21/

14. Nunta este simbol al nunții duhovnicești, al iubirii sufletului pentru Hristos și al cununării lui cu Hristos. Mirese ale lui Hristos sânt anumite suflete ale credincioșilor; mireasă a Lui este și Biserica în întregul său. Sufletul care nu este cununat prin dragoste cu Hristos, este cununat prin patimă cu

pământul sau cu dracii. Văduva înseamnă sufletul întristat, care e despărțit de dragostea cea cerească și de Mirele cel ceresc, Care este Hristos.

15. Trupul la care se adună vulturii este simbol al lui Hristos, Cel omorât pentru dreptate, în jurul căruia se adună sufletele cu zbor duhovnicesc de vultur.

16. Furtuna și furul înseamnă caracterul neașteptat al Celei de-a Doua Veniri a lui Hristos. A doua venire a Mântuitorului va fi năpraznică precum furtuna și fără de veste precum furul. „Pentru aceasta și voi fiți gata, că în ceasul care nu gândiți, Fiul Omului va veni.” /Mat. 24:44/

17. Negustoria este simbol al cumpărării Împărăției Cerurilor: în schimbul celor stricăcioase – cele nestricăcioase, în schimbul celor vremelnice – cele veșnice, în schimbul celor pământești – cele cerești. După ce a împărțit talanții, stăpânul le-a zis slugilor: „Neguțatoriți până voi veni.” /Lc. 19:13/

18. Mâncarea și băutura sânt simbol al desfătării duhovnicești din Împărăția Cerurilor. „Ca să mâncați și să beți la masa mea întru împărăția mea.” /Lc. 22:30/

19. Chibzuiala pentru ridicarea unei clădiri este simbol al chibzuielii propriilor puteri pentru o nevoie duhovnicească mai mare sau mai mică. „Că cine dintru voi, vrând să zidească turn, au nu întâiu șezând își socotește cheltuiala?” /Lc. 14:28/

20. Fecioara, sau fecioria, înseamnă curăția sufletească. Apostolul își arată dorința: „Fecioară curată să vă pun înaintea lui Hristos,” gândindu-se la sufletele credincioșilor. /II Cor. 11:2/

X

VISELE CA SEMNE

1. „Prin vis, au într-o noapte, ca când ar cădea groaznică frică preste oameni într-o adormire pre pat: atuncea descoperă mintea oamenilor, cu chipuri de frică ca acestea au înfricoșat pre ei. Ca să întoarcă pre om dela strâmbătate, și trupul lui dela cădere au izbăvit. Și sufletul lui să-l cruțe de moarte, și să nu cază el în războiu.” /Iov 33:15-18/ Așa i-a vorbit lui Ióv prietenul lui, Eliù. Adevărul acestor spuse a fost confirmat în nenumărate rânduri de experiența oamenilor.

2. Regele Avimeleh i-a luat-o lui Avraám pe soția lui, Sárra, ca s'o țină la sine. „Și au intrat Dumnezeu la Avimeleh în somn noaptea, și i-au zis lui: iată tu ai să mori pentru femeia care ai luat, că ea are bărbat.” Și s'a temut regele de visul acela, și fără întârziere, în dimineața zilei următoare, i-a înapoiat-o pe Sárra soțului ei. /Fac. 20:3/

3. Când păgânul Laván îl prigonea pe Dreptul Iacóv, ginerele său, i S'a arătat în vis Dumnezeu și i-a zis: „Păzește-te ca nu cumva să zici către Iacóv rele.” /Fac. 31:24/ Acesta a fost un semnal pentru Laván, ca să renunțe și să nu-i facă răul pe care îl plănuia.

4. Doi dintre slujitorii Faraonului, paharnicul și pitarul, au fost împreună cu Iosíf în temniță. Amândoi au visat vise. Și Iosíf le-a tâlcuit visele. Pentru paharnic, visul a fost semnul că peste scurtă vreme va fi scos din

temniță și va îndeplini iarăși slujba sa la curte, pe când pentru pitar visul a fost semnul că peste scurtă vreme va fi scos din temniță, dar nu ca să trăiască, ci ca să moară spânzurat. Precum le-a tâlcuit Iosíf, așa li s'a și întâmplat. /Fac. 40/

5. Al doilea vis pe care l-a văzut Împăratul Navuhodonosor, despre copacul cel înalt care a fost doborât la pământ, a fost semnul căderii acestui împărat și al nebuniei lui care a ținut șapte ani de zile. Iar după ce au trecut șapte ani de zile, împăratul și-a recăpătat mintea. Și s'a pocăit Împăratul Navuhodonosor de trufia-i, pentru care și venise nebunia asupra lui, și a recunoscut veșnica stăpânire a Împăratului Ceresc. /Dan. 4/

6. Drept semne au slujit și cele patru vise înfățișate la începutul Evangheliei după Matéi. Când Iosíf a vrut s'o lase pe Fecioara Marià, i s'a arătat Îngerul lui Dumnezeu în vis și l-a dojenit să lepede bănuielile urâte și să n-o lase pe Marià, „că ce s'au zămislit într'însa din Duhul Sfânt este.” Mághii de la Răsărit nu s'au întors în Ierusalim, ci „luând înștiințare prin vis să nu se întoarcă către Iród, pre altă cale s'au dus la țara lor.” Iar când Iród a poruncit uciderea pruncilor, iarăși „Îngerul Domnului în vis se arată lui Iosíf” și i-a zis să fugă cu Pruncul și cu Maica în Egipt de sabia lui Iród. În cele din urmă, după moartea lui Iród, Îngerul lui Dumnezeu i-a poruncit lui Iosíf în vis să se întoarcă în pământul lui Israél.

7. Soția lui Pilát, Sabina Publia, a avut un vis chinuitor în timp ce soțul ei Îl judeca pe Hristos. Visul acela i-a fost dat ca semnal al dreptății lui Hristos. Și ea i-a zis lui Pilát: „Nimic ție și dreptului aceluia, că multe am pătimit astăzi în vis pentru dânsul.” /Mat. 27:19/

8. Nu de puține ori Dumnezeu le-a dat oamenilor semn în vis ca să nu facă ceea ce plănuiau. Se știe că Împăratului Constantin i s'a arătat în vis Sfântul Nicolae și i-a zis să oprească împlinirea pedepsei cu moartea asupra unui dregător, pentru că acela nu era vinovat. Și împăratul i-a dat drumul dregătorului.

9. Unor evlavioase femei sterpe, care se rugau cu osârdie lui Dumnezeu să le învrednicească de naștere, li s'a dat în vis semn că rugăciunea lor a fost ascultată. Mama Sfântului Grigórie, luminătorul Armeniei, care fusese stearpă vreme îndelungată, a avut un vis minunat, cum din trupul ei a răsărit o viță înaltă și bogată, care a acoperit toată țara Armeniei. Îndată după aceea l-a zămislit și l-a născut pe Sfântul Grigórie.

10. Se întâmplă destul de des să i se dea cuiva în vis semnul apropierii morții. Așa s'a întâmplat, de pildă, cu Cuviosul Die (19 Iulie). Însă pilde de vise ca semne sânt din belșug în zilele noastre, la fel ca în vremurile de demult. Cine are urechi de auzit, să audă, și cine are înțelegere duhovnicească, să înțeleagă. S'ar putea scrie cărți întregi despre vise ca semne, ce se arată chiar în zilele noastre.

XI

ÎNTÂMPLĂRILE CA SEMNE

1. În zilele Mântuitorului s'au întâmplat două nenorociri în care au pierit oameni și pe care Însuși Mântuitorul le-a tâlcuit ca pe niște semne. Pilât a omorât niște Galileeni, și „a amestecat sângele cu jertfele lor.” Când faptul acesta a fost adus la cunoștința lui Iisus, El a răspuns: „Au vi se pare că Galileenii aceștia mai păcătoși au fost decât toți Galileenii, căci au pățimit acestea?... Ci de nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri.” /Lc. 13/ Adică: Ei erau păcătoși, și de aceea au pățimit. Dar nu erau mai păcătoși decât voi toți. Acesta este pentru voi un semn de la Dumnezeu, ca să vă pocăiți grabnic. De nu veți înțelege și de nu veți primi acest semn, toți veți pieri așa.

2. A doua nenorocire nu a venit prin mână omenească, ci prin prăbușirea turnului Siloamului. Cu acel prilej au pierit optsprezece locuitori ai Ierusalimului. După spusele lui Hristos, ar fi fost o greșală să se creadă că „aceștia mai greșiți erau decât toți oamenii cari locuiesc în Ierusalim. Nicidecum, zic vouă; ci de nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri.” /Lc. 13/ Așadar, iarăși un semnal pentru oameni. Potrivit lui Theofilact al Ohridei, „ei sânt pedepsiți cu moartea pentru ca noi să ne îndreptăm; dacă nu ne vom îndrepta, va da peste noi o și mai mare nenorocire.”

3. Un semn asemănător pentru cei fără-de-lege este

și moartea lui Iród. Încărcat de fapte rele, Iród, în loc să își smerească trufia, și mai mult se îngâmfa cu trufia sa. Și odată, când a șezut pe tron și a început să vorbească norodului cu trufie, „îndată a lovit pre el îngerul Domnului, pentru că nu lui Dumnezeu a dat slava, și făcându-se mâncat de viermi, a murit.” /F.Ap. 12:23/ Iată semnul lui Dumnezeu pentru toți trufașii și necredincioșii. Vai vouă, oameni trufași, care nu dați lui Dumnezeu ceea ce e al lui Dumnezeu, toți veți pieri la fel, dacă nu vă veți pocăi!

4. Un semn a fost și moartea năpraznică a lui Anania și a Săpfirei, care l-au mințit pe Apostolul Pétru. Prin acest semnal, Cel Preaînalt a vrut să-i amintească tinerei Biserici Creștinești că trebuie să umble pe calea cea curată a adevărului. /F.Ap. 5/

5. Trimițându-i pe Apostoli în lume la propovăduire, Hristos le-a zis: „Iar celor ce vor crede, aceste semne vor urma: în numele meu draci vor scoate, în limbi nouă vor grăi, șerpi vor lua, și de vor bea ceva de moarte nu-i va vătăma, pre bolnavi mâinile își vor pune și bine le va fi.” /Mc. 16:17-18/ Toate acestea s’au întâmplat de-a lungul istoriei Bisericii, până în ziua de astăzi, prin următorii lui Hristos cei sfinți și drepecți. Și semnele acestea – semnalele acestea – au dat și dau mărturie că Mesia cel așteptat a venit în lume cu adevărat, și că nu trebuie așteptat altul.

6. Când Evreii cereau semn din cer, Domnul le-a dat răspuns: „Când se face seară ziceți: Senin va fi, că se roșește cerul; și dimineața: Astăzi va fi furtună, că se roșește cerul posomorându-se. Fățarnicilor, fața cerului știți să o osebiți, dar semnele vremilor nu puteți?” /Mat. 16:2-3/ Vrea să spună că păcătoșii împietriți știau să ghicească semnele naturii, dar

semnalele lui Dumnezeu – minunile lui Hristos – nu știau.

7. Îl clevețeau Evreii pe Hristos că alungă dracii din oameni, pasămite, cu ajutorul lui Veelzevúl, domnul dracilor. După ce le-a răspuns cum se cuvine, Domnul le-a zis: „Iar dacă eu cu Duhul lui Dumnezeu scot dracii, iată a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu.” /Mat. 12:28/ Și întrucât Domnul negreșit cu Duhul lui Dumnezeu alunga dracii, faptele Lui puternice au slujit drept semne că într’adevăr a venit la oameni Împărăția Cerurilor.

8. Toate minunile lui Hristos au fost semne că a venit El, Cel atât de mult prorocit și așteptat, și că a venit Împărăția lui Dumnezeu cu El și prin El. Hristos s’a sprijinit pe minunile Sale ca pe niște semne îndeajuns de credincioase pentru a descoperi personalitatea sa mesianică atunci când Ioán, din temnița lui Iród, și-a trimis ucenicii la El ca să Îl întrebe: „Tu ești acela ce va să vie, sau pre altul să așteptăm?” În loc de a răspunde „sânt” sau „nu sânt,” Hristos îi lămurește arătându-le semne: „Orbii văd și șchiopii umblă, leproșii se curățesc și surzii aud, morții se scoală și săracilor bine se vestește.” /Mat. 11:5/

9. Și animalele pot sluji, din adâncă purtare-de-grijă a lui Dumnezeu, drept semn pentru om. Când a cântat cocoșul, Pétru a plâns. Cântarea cocoșului a fost semn al păcatului său. Și asinul a slujit drept semn pentru Valaam, care se pornise a vorbi împotriva lui Dumnezeu, Cel unul, Cel adevărat.

10. Steaua de la Răsărit a fost semn pentru mághii cei înțelepți că S’a născut un împărat nou.

11. Adeseori întâlnim într’un ceas bun un om ce, chiar fără să vrea, ne alungă norii din suflet rezolvând

o problemă de-a noastră intimă. Adeseori auzim în societate o spusă care ne este de folos; adeseori rostim pe neașteptate o spusă care îi este de folos celui ce ne ascultă. Sau primim o scrisoare de la cineva, tocmai atunci când trebuie. Sau, prinși în țesătura vieții, cugetăm deznădăjduiți cu puțina noastră minte cum să se dezlege toate acestea, până când, pe neașteptate, se întâmplă ceva ce dezleagă și deslușește situația noastră. Așadar, și întâlnirea, și spusa, și scrisoarea, și întâmplarea - toate sânt semne fie spre pedeapsire, fie spre mustrare, fie spre înțeleptire, fie încurajare, fie spre îndemnare sau spre pocăință.

XII

GÂNDURILE ȘI SIMȚĂMINTELE CA SEMNE

1. Omul socoate de obicei că toate gândurile sale sânt ale lui, roadele lui, de la el însuși. Aceasta este însă o greșeală. Căci, prin asta, omul își proclamă duhul ca fiind o unitate absolută, ce nu este supusă înrâuririi puterilor duhovnicești, fie bune, fie rele. De fapt, duhul omenesc este supus unor nenumărate înrâuriri ale puterilor duhovnicești, ce se împletesc în el ca niște șuvoaie, la fel cum trupul este supus înrâuririi a numeroase și felurite forțe fizice.

2. Trimițându-i pe ucenicii Săi în lume, Hristos le-a prezis că vor fi duși la judecată înaintea maimarilor și împăraților acestei lumi. Totodată, le-a poruncit limpede să nu se îngrijească dinainte cum se vor apăra și ce vor răspunde: „Nu vă grijiți cum sau ce veți grăi, că se va da vouă întru acel ceas ce veți grăi.” /Mat. 10:19/ Cine le va da și cum li se va da? La aceasta Domnul răspunde: „Că nu veți fi voi grăind, ci Duhului Tatălui vostru este carele grăiește întru voi.” /Mat. 10:20/ Și, cu adevărat, pescarii și lucrătorii simpli au rostit și au scris gânduri atât de înalte și minunate, că niciodată n’au putut să ajungă la ele mințile cărturarilor și filosofilor. Gândurile acestea nici nu erau de la oameni, ci de la Dumnezeu – semne că vorbește Dumnezeu cel viu.

3. Apostolii, Prorocii și Ierarhii sânt numiți „organe ale Duhului celui Sfânt.” Ei au fost numiți astfel

pentru că Dumnezeu Duhul Sfânt a turnat în sufletul lor propriile Sale gânduri și propria Sa putere, pe care ei le vesteau oamenilor. Cu gândurile lor aceștia nu au putut birui gândurile Duhului, nici cu puterea lor – puterea Duhului. Despre aceasta dă limpede mărturie Prorocul Ieremía, spunând cum a dorit să înceteze a proroci norodului din partea lui Dumnezeu, ca să scape de chinuri și de pătimiri. „Nu voi numi numele Domnului, și mai mult nu voiu grăi întru numele lui!” – în așa chip s’a legat el. „Și s’a făcut ca focul ce arde pârjol în oasele mele, și m’am părăsit de pretutindenii și nu pot suferi.” /Ier. 20:9/ Și iarăși a trebuit să vorbească, nu de la sine, ci de la Duhul lui Dumnezeu.

4. Gândurile rele, apostate și imorale, sânt mai cu seamă de la duhul răutății și al minciunii. Din pricina păcatelor noastre, cu îngăduința lui Dumnezeu, duhul răutății atacă duhul nostru cu săgețile gândurilor mincinoase, înfățișărilor păcătoase, amintirilor și închipuirilor rele. Necedinciosului împărat Ahav, care asculta mai degrabă minciunile dulcegi decât adevărurile amare, Prorocul Mihéia i-a grăit: „Și acum, iată, au dat Domnul duh mincinos în gura tuturor prorocilor tăi aceștia, iar Domnul au grăit asupra ta rele.” /II Paral. 18:22/ Așadar, Dumnezeu îngăduie ca duhul rău să lucreze asupra minții și gândurilor celor ce s’au murdărit cu păcatele și s’au pregătit pentru lăcașul răutății. Acesta le este semnul pieririi, dacă nu se trezesc, adică dacă nu primesc semnalul muștrării lui Dumnezeu prin vestitorul cel adevărat. Ahav însă a ascultat minciunile prorocilor mincinoși, care îi proceau biruința, și s’a dus la război, și a pierit în război.

5. Când, pe neașteptate și cu stăruință, începem să ne gândim la un om care se află departe, acesta este un semn că el ne duce grija și vorbește despre noi, fie pentru noi, fie împotriva noastră, sau că, el sau o veste de la el, se apropie de noi. Când Hristos l-a tămăduit pe slăbănog în Capernaum, cărturarii ce erau de față gândeau în sinea lor: „Acesta hulește.” Domnul a văzut gândurile lor, și le-a grăit: „Pentru ce cugetați viclene în inimile voastre?” /Mat. 9:4/

6. Ca semne, și mai puternice decât gândurile se arată simțămintele omenești. Și Isaác, și Iacóv, și Davíd au simțit apropierea morții, și și-au chemat fiii ca să le dea binecuvântare.

7. Mulți oameni își presimt moartea. Unii ofițeri și soldați au avut limpede în război presimțirea morții în ziua când aveau să piară. Nu puțini dintre ei au zis: „Astăzi o să pier!” Acest simțământ, presentiment, nu au cum să-l știe cei ce încă nu l-au avut. Faptul că el, ca semn, s'a arătat multor persoane, a fost însă întărit în numeroase rânduri prin fapte. Ferice de cel ce primește, prin presentiment, semnalul morții apropiate, și se pocăiește la vreme înaintea lui Dumnezeu, și prin rugăciune și iertare și milostenie se pregătește de lumea cealaltă!

8. Simțământul ca semn al apropierii lui Hristos. Când Cleópa și prietenul lui călătoreau către Emmaus, S'a alăturat lor Hristos cel înviat și a stat de vorbă cu ei, însă ochii lor nu l-au recunoscut. Dar când El S'a făcut nevăzut, și-au zis unul altuia: „Au nu era inima noastră arzând întru noi când grăia nouă pre cale și când deschidea nouă Scripturile?” /Lc. 24:32/ 9. Sfinții Ruși Sérghie și Serafim au simțit dinainte arătarea Preasfintei Născătoare-de-Dumnezeu. „As-

tăzi vom avea parte de o vizită înaltă!” le spuneau ei monahilor lor. Un semn asemănător au primit prin simțământ și mulți alți Sfinți.

10. Simțământul ca semn se arată foarte ades la animale, mai ales înainte de vreme rea sau înaintea unei nenorociri, cum ar fi cutremurul de pământ. Se știe că atunci când stăpânului va să i se întâmple vreo nenorocire, calul nechează și câinele latră. Când Sfântului Artémie i se pregătea mucenicia, cerbul lui împlânzit a început să gudure, să îi lingă mâinile și să plângă.

11. Amărăciunea și tristețea neașteptate vin câteodată asupra omului fără o pricină învederată. Mai târziu se arată că acesta a fost un semn că acasă, în rândul rudelor sau al prietenilor, s'a întâmplat vreo moarte sau altă grea lovitură.

12. Simțământul de nespusă deznădejde, care îndreaptă gândurile spre sinucidere, este un semnal limpede că duhul rău – duhul akediei sau deznădejdii – a cuprins sufletul omenesc.

13. Bucuria ca semn. Marii duhovnici Creștini afirmă că atunci când cel ce se pocăiește cu adevărat se roagă lui Dumnezeu cu osârdie, el simte mare bucurie și căldură în inimă. Ei tâlcuiesc aceasta ca pe un semn că Dumnezeu i-a iertat aceleia păcatul pentru care se pocăia în rugăciune.

XIII

FIINȚĂRILE ȘI STĂRILE OBIȘNUITE CA SEMNE

1. Și ceea ce se numește ființare sau stare obișnuită și naturală este de fapt semn. Când Soarele strălucește și stelele călătoresc armonios prin cosmos pe căile lor; când căldurile vin la vremea lor, iar zăpezile și ploile tot la vremea lor; când copiii se nasc în căsătorie, cresc și sporesc; când ogoarele semănate rodesc; când vitele se înmulțesc și belșugul zâmbește din toate părțile; când pacea împărățește în locul războiului și sănătatea în locul bolii – toate acestea sânt semne ale bunăvoirii și binecuvântării lui Dumnezeu. Și toate acestea nu sânt semne mai puțin însemnate pentru că ne vin din împărăția duhovnicească a realității decât sânt fenomenele naturale neobișnuite, nenorocirile, existențele și stările anormale.

2. Iar cât privește faptul că acestea sânt semne ale milostivirii și binecuvântării dumnezeiești, ne dă mărturie Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu. Așa a grăit Savaoth către norodul lui Israel: „Faceți toate cele rânduite de mine, păziți poruncile mele și le împliniți pre ele, și veți locui fără de frică pre pământ. Pământul va da rodurile sale, și veți mânca întru sațiu, și veți locui fără de frică pre dânsul... Eu voi trimite binecuvântarea mea.” /Lev. 25:18-21/ Și altundeva, iarăși: „Vor veni preste tine toate binecuvântările acestea și te vor afla, de vei auzi cu auzul glasul Domnului Dumnezeului tău. Binecuvântat fii tu în cetate,

și binecuvântat fii în țarină. Binecuvântate fie nașterile pântecelui tău și rodirile pământului tău și cirezile vacilor tale și turmele oilor tale. Binecuvântate fie cămărilor tale și rămășițele tale... Să trimită Domnul ție binecuvântare în jicnițele tale și la toate ori unde vei pune mâna ta..." /Deut. 28:2-8/

3. Și prin alți Proroci vorbește în chip asemănător. Prin Prorocul Zaharía, Domnul spune că Se va milostivi de rămășița cea pocăită a norodului Său – după pedepse amare – și „via va da rodul său, și pământul va da odraslele sale, și cerul va da roua sa..." /Zah. 8:12/

4. Însă milostivirea lui Dumnezeu întrece înțelegerea omenească. Dumnezeu Își revarsă mila adeseori nu doar asupra dreptilor, ci și asupra păcătoșilor, ba încă și asupra păgânilor. Așa le-a vorbit Pável în Lístra păgânilor despre „Dumnezeul cel viu, carele au făcut cerul și pământul și marea și toate câte sânt într'însele; carele întru neamurile cele trecute au lăsat toate limbile să umble în căile lor; însă nu s'au lăsat pre sine nemărturisit, că bunătăți lucrând, din cer au dat nouă ploi și vremi roditoare, umplând de hrană și de veselie inimile noastre." /F.Ap. 14:14-16/ Toate aceste lucruri ale milostivirii dumnezeiești nu au slujit în atare cazuri ca semn al încuviințării păgânismului și nedreptății omenești, ci ca semnal pentru cei nedrepti să se trezească, să-și vină în sine, să se rușineze și să se întoarcă la Dumnezeu cel drept.

5. Întocmai aceeași noimă o au și cuvintele Mântuitorului despre Dumnezeu, Care „pre soarele său îl răsare preste cei vicleni și preste cei buni, și plouă preste cei drepti și preste cei nedrepti." /Mat. 5:45/ Ca și atunci când un părinte ar avea doi fi –

unul ascultător, celălalt neascultător – și amândorura le-ar face daruri deopotrivă de prețioase. „Oare aceasta nu este o nedreptate?” - te superi tu, omule. Însă Dumnezeu nu este ca omul. Nu te supăra, ci fă închinăciune pân’la țărâna neagră înțelepciunii și milostivirii lui Dumnezeu. Fiindcă aici nu este vorba de dreptate, ci de înțelepciunea Tatălui, cum să-i mântuiască pe toți copiii Lui, cum să îl întărească pe cel bun și cum să îl îndrepte pe cel rău. E vreme și pentru pedeapsă. Va fi vreme și pentru cea mai subțire deosebire între dreptate și nedreptate. Dar este, pe de altă parte, o vreme când Cel Preaînalt, după înțelepciunea Sa, încearcă să-i întoarcă pe rătăciți nu prin semnul chinului și pedepsei, ci prin semnul milostivirii.

XIV

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

Cei ce nu-L recunosc pe Dumnezeu cel viu, nici sfânta Lui purtare-de-grijă pentru oameni și nici măcar împărăția realităților duhovnicești, cum privesc semnele ce li se dau oamenilor în această viață? Cum tâlcuiesc semnele acestea Europeanul materialist și Indianul nihilist?

Ei le privesc precum un om lipsit de vedere privește la Soare și la stele. Le tâlcuiesc precum un om adormit interpretează fanteziile sale în vis. Pentru filosoful materialist nu există îndeobște nici un fel de semne, nici în fenomene, nici în lucruri, nici în vise, nici în gânduri, nici în cuvinte, nici în întâmplări. Tot ce există și ființează, după socotința lui, există și ființează fără noimă și fără scop. O roată o împinge pe cealaltă, a doua pe a treia și tot așa. Dacă roțile calcă pe cineva, nu este vina nici a roților, nici a lui, ci este numai jocul inevitabil și fatal al întâmplării. Visele, gândurile, cuvintele și faptele – toate acestea pentru el sânt un măciniș, pe care moara trupească îl macină și îl leapădă, îl tot macină și îl tot leapădă, până ce și această moară ajunge la rându-i a fi măcinată și lepădată de o alta mai puternică și mai dințată.

Dacă pentru nihilistul Indian omul însuși este umbră neînsemnată și fără noimă, darămite visele, gândurile, cuvintele și mișcările acestei umbre! „Ce

semne,” ar zice el, „de vreme ce nu există nici Cine să dea semn și nici cine să îl primească! Viața este un vis neînsemnat – și atunci, ce poate să însemne un vis al acestui vis? Omul este un abur – ce valoare să aibă gândurile și simțămintele unui om, adică unduirile unui abur? Universul este fără margini în timp și spațiu, ceea ce de fapt înseamnă că este nemișcat – și atunci, cum se poate vorbi despre semne cu înțeles și scop ale unor mișcări și fapte, de vreme ce tot ce pare mișcare sau faptă sau acțiune nu este altceva decât himera acestei mase cenușii pe care o numim creier?”

Cu adevărat, este nevoie de un eroism ceresc pentru a mântui lumea de aceste două morți. Și acest eroism ceresc s'a arătat lumii sub numele Veștii celei Bune a lui Hristos.

Creștinismul a dat noimă la toate. De aceea S'a și arătat Cuvântul lui Dumnezeu în trup. Pentru că nu se poate spune că numai ceva are rostul său, pe când restul – nu. Căci dacă este noimă, ea trebuie să fie în toate: în oameni, în lucruri, în evenimente, în gânduri, în cuvinte, în fenomene, în mișcări, în vise – pe scurt, în toate este un rost, plăcut sau neplăcut nouă, dar totuși rost. Ca atare, Creștinismul este singura explicație cuvântătoare și înțelegătoare a lucrurilor și a vieții. Oare cineva îl va pricepe ca pe o rază în întuneric, ca pe un îndrumător în viață, ca pe o înnoire în putrejunie și ca pe o mântuire în mormânt? Aceasta nu depinde de această explicație, ci de pregătirea și deschiderea omului de a pricepe și de a primi.

XV

FENOMENELE NATURALE ȘI NENOROCIRILE CA SEMNE

1. Pe cea dintâi pagină a Sfintei Scripturi stă scris că Făcătorul a făcut luminători pe bolta cerească, pentru a fi semne. Sensul exterior al acestor spuse este „ca să fie semne vremurilor și zilelor și anilor,” precum și scrie acolo. Sensul lăuntric însă este „ca să fie semne duhovnicesc-morale pentru oamenii gânditori.” Cu alte cuvinte, ca să fie semnale pentru oamenii lui Dumnezeu, semnale ale bunăvoinței sau mâniei dumnezeiești, îndemnuri sau prorocii.
2. Când Hristos a murit pe cruce, „întuneric s'a făcut preste tot pământul până la al nouălea ceas, și s'a întunecat soarele și s'a rumpt catapeteasma bisericii prin mijloc. Și pământul s'a cutremurat și pietrile s'au despicat, și mormânturile s'au deschis.” /Lc. 23:44; Mat. 27:51/ Cu adevărat, semne limpezi ale dreptății lui Hristos și ale mâniei cerești!
3. La rugăciunea Dreptului Iisús Navî, Cel Preaînalt a oprit mersul Soarelui și al Lunii: „și au stătut soarele și luna, cu starea,” /Is.Nv. 10:13/ semn că Dumnezeu îl ascultă pe cel drept. Ce nu va face Cel Preaînalt pentru cei care Îl iubesc! Și pe Soarele său îl va opri, și pe cruce Se va răstigni – din iubire pentru cei iubiți.
4. Regelui bolnav Iezechía, marele Isaía i-a grăit cuvânt (de la Dumnezeu) că se va înzdrăveni și nu va

muri. „Ce semn este că mă va însănătoșa Domnul?” – a întrebat regele. Atunci, prorocul s’a rugat Domnului cu lacrimi ca pe ceasul din Ierusalim să se întoarcă umbra sulitei înapoi cu zece linii, și acesta să fie semn pentru regele cel bolnav. Și, într’adevăr, Domnul „a întors umbra dela semn înapoi zece trepte.” /IV Împ. 20:11/

5. Am zis în altă parte că steaua de la răsărit, care i-a dus și i-a adus pe mághi la Vithleem, a fost semn al nașterii Împăratului celui Mare. De bună seamă, steaua aceasta este nemaipomenită în toate privințele. Dar dacă am intra în subțirimea înțelegerii, ne-am da seama că și stelele obișnuite au slujit drept semne sau semnale dumnezeiești în felurite vremuri și în felurite împrejurări. Făcătorul a vestit prin ele despre Sine și despre voia Sa.

6. Tunetele și ploaia ca semnale dumnezeiești. Zis-a bătrânul Proroc Samuil către norodul lui Israíl că nu Îi este plăcut lui Dumnezeu faptul că ei caută împărat în locul judecătorilor, ca să domnească peste ei. Drept dovadă, Samuil a vestit că Dumnezeu va da îndată mărturie despre lucrul acesta prin tunete și ploaie. „Și a chemat Samuil pre Domnul și au dat Domnul tunete și ploaie în ziua aceea, și s’a temut foarte norodul de Domnul și de Samuil.” /I Împ. 12:18/

7. Tunetele ca semnale ale mâniei dumnezeiești s’au arătat și în vremea unui război între Israiliteni și Filistenii. În cazul acesta, mânia lui Dumnezeu a fost asupra Filistenilor. „A tunat Domnul cu glas mare în ziua aceea preste cei de alt neam, și s’au împrăștiat și s’au înfrânt înaintea lui Israíl.” /I Împ. 7:10/

8. Potopul cel de obște a fost semn al mâniei dumnezeiești asupra neamului omenesc din pricina

fărădelegii obștești, pentru că „fiecare cugetă în inima sa cu deadinsul la viclenii în toate zilele.” /Fac. 6:5/ Când potopul s'a sfârșit, Dumnezeu i-a zis Dreptului Noe că a pus curcubeul în nori ca semn că nu va mai trimite potop peste toată lumea. „Curcubeul meu îl pun în nori, și va fi semn de legământ între mine și pământ.” /Fac. 9:13/ Nu că n'ar fi existat curcubeu înainte de aceasta, ci atunci a fost făcut acesta semn anume de Dumnezeu. Dar dacă potopul nu se mai repetă, oare inundațiile nu se repetă? Și ce sânt cumplitetele inundații pe care le vedem în zilele noastre, dacă nu vestirea mâniei lui Dumnezeu din pricina fărădelegilor omenești? Cine poate citi cu duhul, să citească.

9. Seceta ca semnal. Din pricina faptelor nelegiuite ale regelui Ahav, s'a închis cerul deasupra lui Israel și n'a căzut ploaie preț de trei ani și șase luni. Însă și toate celelalte secete, care lipsesc pe oameni de pâine, sânt pedeapsă și sânt semn. Din pricina apostaziei, strigă Prorocul, „au lipsit ploile de toamnă, la fel și cele de primăvară” – cele de primăvară, adică cele mai trebuincioase pentru semănături. De aceea, zice mai departe Sfântul Ieremia, „semănat-ați grâu și spini ați secerat, sortii lor nu vor folosi lor; rușinați-vă de fala voastră, de ocară înaintea Domnului.” /Ier. 12:13/ Și iarăși, mai departe: „Și lucrurile pământului au încetat, pentru că nu era ploaie; plugarii s'au mâhnit, acoperit-au capetele lor.” /Ier. 14:4/

10. Iar cât privește faptul că Domnul rânduiește ploaia peste un loc, iar peste altul nu, ca semn, din pricină că se face nedreptate săracilor și sânt asupriți, oare nu dă mărturie limpede despre aceasta Prorocul Amos? „Am oprit dela voi ploaia cu trei luni mai înainte de

seceriș, și voiui ploua preste o cetate, iar preste o cetate nu voiui ploua; o parte se va uda, și partea preste carea nu voiui ploua se va usca,” zice Domnul. Acestea sânt semne dumnezeiești. În acest fel, Dumnezeu le vestește oamenilor ce gândește, așa cum Însuși spune despre Sine în încheierea cuvintelor acestora, că numele Lui este „Domnul oștirilor,” „Cel ce vestesc la oameni.” /Amos 4:7, 13/

11. Din pricina necredinței și nemilostivirii omului față de om vin și cutremurele. „Pentru aceasta, au nu se va turbura pământul?,” grăiește iarăși Amos. /Amos 8:8/ Iar marele Isaia strigă asupra cetății nelegiuite zicând: „Dela Domnul Savaoth... va fi cercetare cu tunet și cutremur și glas mare, vifor învăluindu-se și pară de foc mistuind.” /Isa. 29:6/

12. Însă cutremurul poate fi câteodată și semn al bunăvoinței lui Dumnezeu, nu întotdeauna al mâniei. Astfel, la învierea Domnului din mormânt, „iată cutremur mare s'a făcut.” /Mat. 28:2/ Și oarecând Apostolii fiind adunați la rugăciune în Ierusalim, ca Domnul să-i întărească împotriva vrăjmașilor lui Hristos, „s'a clătit locul unde erau adunați.” /F.Ap. 4:31/ Asta s'a întâmplat și când Apostolii Pável și Sila au fost aruncați în temniță în cetatea Filippi. În miez de noapte, bărbații aceștia sfinți stăteau la rugăciune, „lăudau pre Dumnezeu... Și fără de veste s'a făcut cutremur mare, cât s'au clătit temeliile temniței.” /F.Ap. 16:26/

13. Semne sânt și grindina, și căderea stelelor, și căderea cenușii din cer, și năvălirea lăcustelor, și a șerpilor, și a șoarecilor, și a multor altor gângăanii, ca oarecând în Egipt. Și, prin semnele acestea, Cel Preaînalt „vestește la oameni” gândurile sale.

/Amos 4, 13/ Prorocul Agheu spune din partea Domnului: „Bătutu-v'am pre voi cu nerodire, și cu stricăciunea aerului și cu grindine toate lucrurile mâinilor voastre, și nu v'ați întors la mine, zice Domnul.” /Agh. 2:17; Ps. 77:48/

14. Uneori, fenomenele cerești neobișnuite au slujit drept semne prevestitoare. În istoria Serbiei a rămas amintirea stelelor căzătoare din ajunul războiului Sârbo-Bulgăresc. Iar ce s'a arătat pe cer înaintea primei Răscoale Sârbești împotriva Turcilor, cel mai bine a descris în stihuri Filip Vișnici: „...de la Sfântul Trifon la Sfântul Gheórhie fiecă noapte Luna se întunecă... de la Sfântul Gheórhie la Sfântul Dimíttrie stegarii însângerați călătoreau prin cerul deschis deasupra Serbiei... Fulgerul a trăznit în ziua Sfântului Sáva în mijlocul iernii când nu este vremea lui. Fulgerul strălucea în ziua când se face pomenirea Cinstitului Lanț al Sfântului Pétru, s'a cutremurat pământul din răsărit... de Sfântul Trifon scapără Soarele ca primăvara, zorile de trei ori mâneacă și de trei ori se ivesc la răsărit.”

Oare la ce au slujit toate acestea semne? La aceasta au slujit – „că în Serbia pământul se va răsturna și altă judecată va să vină...”

XVI

OMUL, SEMN OMULUI

1. Făcătorul oamenilor face totul ca să îi mântuiască pe oameni: pe cei neînțelepți să-i înțelepțească, pe cei întunecați să îi lumineze, pe cei rătăciți să îi scoată la calea dreaptă, pe cei adormiți să îi deștepte, El le semnalizează oamenilor sfânta Sa voie și năzuință prin stele, și prin lucruri, și prin felurite ființări și stări, și prin vise, și prin năpaste, și prin animale. Pe lângă toate acestea, El îl mai face și pe om semn pentru alt om, sau un popor – semn pentru alt popor. Omul duhovnicesc poate vedea acest fapt în toată ziua și în tot ceasul, și se încredințează de adevărul lui. Iar Sfânta Scriptură, ca „registru” al vocii lui Dumnezeu în menirile oamenilor și popoarelor, întărește această încredințare de zi cu zi. Cel mai mare semn care a fost arătat din lumea realităților duhovnicești acestei lumi a simbolurilor, arătat tuturor oamenilor și neamurilor, este Însuși Domnul Iisus Hristos. Încă în vreme ce Maica Sa Îl purta în brațe, Sfântul Simeón Primitorul-de-Dumnezeu a prezis despre El că va fi semnul căruia i se va grăi împotriva. /cf. Lc. 2:34/

2. Și Sfânta Fecioară Marià a slujit drept semn al puterii și al înțelepciunii lui Dumnezeu în planul mântuirii oamenilor, precum a prorocit Sfântul Isaia vorbind în vedenie despre ea: „Pentru aceasta însuși Domnul va da vouă semn: Iată fecioara în

pântece va lua și va naște fiu, și vei chema numele lui Emmanuil.” /Isa. 7:14/

3. Apostolul Andrei a mers primul după Iisus. După aceea, el l-a găsit pe fratele său, Símon, și i-a povestit pe Cine a găsit, zicând: „Am aflat pre Messía, ce se talmăcește Hristos.” /Io. 1:41/ La acest semnal, Símon Pétru a mers îndată și s’a făcut ucenic al lui Hristos. Așa s’a simțit și Nathanaíl îmboldit prin Fílip ca să iasă în fața lui Messía. Așa și Sfântul Sáva al Serbiei, auzind de la un călugăr o istorisire despre Sfântul Munte, a lăsat toate și a plecat în acea țară a monahilor și a pustnicilor.

4. Prorocii și dreptii au fost semn de la Dumnezeu pentru oameni. „Semn am dat pre tine casei lui Israíl,” /Iez. 12:6/ i-a zis Domnul Prorocului Iezechiíl. Și iarăși: „Iezechiíl va fi vouă întru minune” (adică semn): „după toate câte a făcut, faceți.” /Iez. 24:24/ Dar și însuși acest Proroc spune cu tărie înaintea poporului: semn. Isaía spune despre sine același lucru: Iată eu și pruncii, carii au dat mie Dumnezeuul, și vor fi semne și minuni în casa lui Dumnezeuul dela Dumnezeuul Savaoth, „Iată,” zice, „eu și pruncii carii au dat mie Dumnezeuul, și vor fi semne și minuni în casa lui Israíl dela Dumnezeuul Savaoth.” /Isa. 8:18/ Trebuie băgat de seamă mai ales de la cine spune Isaía că vine semnul acesta: „semne – dela Dumnezeu.”

5. Înțeleptului Zorovavel, Domnul i-a zis că va cutremura cerul și pământul și va face schimbări mari în lume, dar că pe el, Zorovavel, îl va lua și îl va pune ca pe o pecete, „că pre tine am ales, zice Domnul atotțitorul.” /Agh. 2:23/ Altfel spus, ca o pecete sau semn al dreptății înaintea lui

Dumnezeu, ca ceilalți să vadă și ia pilda lui. 6. Dar Înțeleptul Dumnezeu nu dă pildă numai pe drepți, ca semn oamenilor, ci și pe nelegiuți. Astfel, despre cel ce se leapădă de El și se dedă minciunilor și fărădelegilor, Domnul grăiește: „Voiu întări fața mea asupra omului aceuia, și voiu pune pre el (semn) întru pustiire și întru pierdere, și voiu ridica pre el din mijlocul norodului meu, și veți cunoaște că eu sânt Domnul.” /Iez. 14:8/ Îl va pedepsi în chip groaznic și îl va pierde dintre cei vii, dar nu atât ca să Se răzbune, cât ca ceilalți să vadă ce se întâmplă cu el, și să se teamă, și să se întoarcă de la răutățile de același fel, și să-L cunoască pe Făcătorul lor.

7. Precum omul este semn pentru om, așa și poporul pentru popor. Despre poporul Evreiesc luptător împotriva lui Dumnezeu, Domnul a grăit: „Și voiu da pre ei spre risipire la toate împărățiile pământului, și vor fi spre ocară și spre pildă, și spre ură și spre blestem în tot locul.” /Ier. 24:9/ Și repetă același lucru cu alte cuvinte: „voiu pustii pre ei, și-i voiu da spre stingere și spre batjocură și spre ocară vécinică.” /Ier. 25:9/ Zicând aceasta, Sfântul Ieremia repetă ceea ce spusese mai înainte Moisi, din partea lui Dumnezeu: „Vei fi acolo de răs și de pildă și de poveste la toate neamurile la care te va duce Domnul.” /Deut. 28:37/ Cum a zis Domnul, așa s'a și făcut. Împrăștiați prin întreaga lume, Evreii au devenit semn și pildă pentru toate popoarele.

XVII

RĂZBOIUL, FOAMETEA ȘI MOLIMA CA SEMNE

1. Aceste trei plăgi pot fi luate mai întâi ca simboluri, deoarece printr'un eveniment exterior exprimă starea lăuntrică a sufletelor și a duhurilor omenești. Precum zice Apostolul Iacov: „De unde sânt războaie și sfezi între voi? Au nu de aici, din dezmierdăciunile voastre carile se oștesc întru mădulările voastre?” /Iac. 4:1/ Lupta lăuntrică împotriva lui Dumnezeu are ca împlinire lupta cea dinafară între oameni; războiul lăuntric are ca împlinire războiul cel dinafară. Aceasta este tainicul și veșnicul simbolism al tuturor războaielor. Însă războiul, ca întâmplare într'un anumit timp și într'o anumită generație, este semn de la Dumnezeu, pentru acel timp și acea generație.
2. „Și voi trimit la ei foamete și moarte și sabie,” zice Domnul; asupra celor tari de cerbice și neascultători, asupra celor putreziți în gânduri și dorințe stricate precum un coș de smochine putrede. „Și voi urmări pre ei cu sabie și cu foamete și cu ciumă,” zice iarăși Domnul prin Ieremia. „Că urgia Domnului a ieșit mânioasă, ieșit-a urgie hrănindu-se, preste cei necinstitori va veni.” Acesta va fi semn de la Dumnezeu, ca oamenii să înțeleagă că Dumnezeu este Dumnezeu. „În zilele cele de apoi veți cunoaște acestea,” zice Domnul. /Ier. 24:10; 30:19; 30:20/
3. Foametea ca semn. În vremea Împăratului David, trei ani neîntreruși a fost foamete în popor. Iar David

a căutat la fața Domnului, ca să afle pentru ce s'a întâmplat restriștea aceea. Și a aflat împăratul, și i s'a zis că a venit năpasta aceea din pricina jurământului încălcat, pe care regele Saul îl dăduse Gavaonitenilor, îl dăduse și îl încălcase, i-a adus la credință și apoi i-a ucis. /II Împ. 21:1/ Așadar, nu este foamete într'o țară pentru că norii, „din întâmplare,” au uitat să verse ploaie, sau pentru că pământul, „din întâmplare,” a uitat să rodească roadă, sau pentru că neghina, din întâmplare, a înăbușit grâul, sau pentru că lăcustele, „din întâmplare,” au năpădit și au mâncat hrana oamenilor, precum în chip neînțelegător tâlcuiesc unii oameni neînțelegători. Ci foametea este semn spre pedeapsă al Purtătorului-de-grijă celui Viu, ca oamenii să-și aducă aminte, să se dezmeticească și să se îndrepte.

4. Molima ca semn. S'a mândrit oarecând Împăratul Davíd, și în trufia sa a poruncit să se facă numărătoarea poporului. Iar lui Dumnezeu nu i-a fost pe plac. Pentru că Dumnezeului nostru nu îi e pe plac nici un lucru care se face din trufie. Și i-a zis Dumnezeu lui Davíd, printr'un Proroc, să aleagă ca pedeapsă una dintre trei rele: sau foamete, sau război, sau molimă. În strâmtorare cruntă, împăratul a ales molima. Și a lovit boală grea în popor. „Și au trimis Dumnezeu înger în Ierusalim ca să-l piarză, și când îl pierdea au văzut Domnul și i-au părut rău pentru răul acela, și au zis îngerului celui ce pierdea: ajungă-ți, trage mâna ta.” /I Paral. 21:15/ Așadar, nu e nici molima între oameni ceva întâmplător, ci dintr'o pricină întemeiată, din pricină morală. Prin molimă, Cel Preaînalt le dă oamenilor semn că s'au abătut de la drumul drept și s'au rătăcit. Cela ce vede

toate și priveghează asupra tuturor le semnalizează călătorilor pământești ca să se dezmeticească și s'o apuce pe calea dreaptă.

5. Poporul Creștinesc a înțeles dintotdeauna boala unor oameni ca pe un semn de la Dumnezeu. Această înțelegere este întocmai după Sfânta Scriptură. Când regele Ioram a călcat credința părinților săi, Prorocul Ilie i-a prevestit: „Vei cădea în boală grea, în boala pântecelui, până când vor ieși măruntaiele tale cu boala, din zi în zi.” /II Paral. 21:15/ Și boala Dreptului Iov a slujit drept semn atât pentru satana, cât și pentru oameni: pentru satana, ca să se încredințeze că e neputincios împotriva dreptului, iar pentru oameni ca toți să vadă și să știe că Dumnezeu nu îngăduie ca dreptul să pătimească până în sfârșit. Și boala lui Lázăr a trebuit să slujească oamenilor ca semnal al puterii lui Dumnezeu. Când Domnul Iisus a fost înștiințat că Lázăr, prietenul lui din Vithánia, este bolnav, a zis: „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu.” /Io. 11:4/ Însă Lázăr a murit. Dar nu a murit ca să moară, ci ca să fie înviat de Domnul cel Atotputernic. Și astfel, cu adevărat, boala lui nu a fost spre moarte, ci „ca să se slăvească Fiul lui Dumnezeu printr'însa.” /Io. 11:4/ Așa a fost și cu cel orb din naștere. /Io. 9/

XVIII

SEMNELE SFÂRȘITULUI LUMII

1. „Spune nouă... care este semnul venirii tale și al sfârșitului veacului?” l-au întrebat ucenicii pe Hristos. /Mat. 24:3/ Iar El le-a înșirat numeroase semne. Aceste semne se vor arăta prin gânduri rătăcite și simțăminte grosolane, prin oameni, prin lucruri, prin întâmplări între oameni, prin stihii și prin fenomenele naturale. Pe scurt, mulțimea tuturor semnalelor de tot felul se va arăta înaintea sfârșitului lumii și veacului.

2. Precum înainte de potop toate cugetele omenești erau îndreptate spre rău, așa va fi și înainte de sfârșitul lumii. Gândurile multor oameni vor fi rătăcite și rele, iar simțămintele lor vor arăta dragoste răcită față de Dumnezeu și de aproapele. „Răci-se-va dragostea multora.” /Mat. 24:12/ Și se vor arăta numeroși hristoși mincinoși și proroci mincinoși. Cei credincioși se vor ține de singurul Messía adevărat, Iisus Hristos, și nu se vor lepăda de El nici cu prețul vieții pământești. Pentru aceasta, ei vor fi urâți de necredincioși și de amăgitori, și vor fi prigonți și chinuiți. „Iar cela ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui.” /Mat. 10:22/

3. Apostolii lui Hristos îndepărtează ceva mai mult vălul tainei pe care Domnul le-a încredințat-o. Pétru spune: „Aceasta mai nainte știind, că vor veni în zilele cele de apoi batjocuritori, duple poftete

lor umblând.” /II Pet. 3:3/ Încă și Pável îi scrie lui Timothéi: „Va veni vremea când învățătura cea sănătoasă nu o vor suferi, ci dupre poftetele lor își vor îngrămădi învățători cari să le gâdile urechile. Și dela adevăr auzul își vor întoarce, iar la basne se vor pleca.” /II Tim. 4:3-4/ Același Apostol și mai tare vestește păcatele celei din urmă generații de pe pământ, zicând: „Ci aceasta să știi, că în zilele cele de apoi vor veni vremi cumplite. Că vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de argint, laudăroși, semeți, hulitori, neascultători de părinți, nemulțamitori, necuvioși.” /II Tim. 3:1-2/ Toate acestea se potrivesc acelor cuvinte ale lui Hristos despre prorocii mincinoși și răcirea dragostei.

4. Iar alte semne vor fi: se vor ridica un popor asupra altuia și o împărăție asupra alteia, vor fi dese răskoale și războaie, vrajbe și lupte, sminteli și nelegiuiri, lepădări și trădări. Aceste legături nefrățești și neomenești dintre oameni, ca și altele de același fel, vor prevesti apropierea sfârșitului.

5. Foametea, molima, cutremurele. Toate acestea vor fi într'o măsură nemaîntâlnită, și în toată lumea, după cum s'a și zis: „Că va fi atunci necaz mare, carele nu a fost din începutul lumii până acum, nici va fi.” /Mat. 24:21/ Foametea va veni în parte de la secetă și de la inundații și viermi și felurite insecte, parte de la faptul că oamenilor apostatați li se va lua mintea, și nu vor ști să împartă poporului hrană. Pentru că atunci când se pierde mila, se va pierde și înțelegerea. Bolile vor secera oamenii mai abitir cu cât aceștia vor căuta tămăduire și sănătate doar dinspre pământ. Iar cutremurele vor fi urmate de tălăzuirea mărilor, revărsarea râurilor, secarea multor

izvoare, uragane pe pământ și furtuni pe oceane. Și întrucât cutremurele vor fi foarte dese, popoarele vor trăi într'o frică neîncetată.

6. În același timp cu aceste fenomene înspăimântătoare se va desfășura propovăduirea cu putere a Evangheliei. Râvna apostolească a adevăraților misionari nu se va lăsa înspăimântată, nici împiedicată de nimic. „Și se va propovedui Evanghelia aceasta a împărăției în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile.” /Mat. 24:14/ Oamenii adevărați, cu pecetea Duhului Sfânt nestricată într'înșii, vor duce învățătura lui Hristos în toate părțile lumii, în ciuda hristoșilor mincinoși și a prorocilor mincinoși și a fraților mincinoși, și în ciuda tuturor făcătorilor de sminteală, a tuturor prigonitorilor și chinuitorilor.

7. Ca semnal al sfârșitului, Pável numește și ivirea lui Antihrist. El va fi „omul păcatului, fiul pierzării, protivnicul și care se va înălța mai presus de tot ce se numește Dumnezeu... arătând pre sine că este Dumnezeu.” /II Thes. 2:3-4/ Pe acesta Domnul Iisus „îl va omori cu duhul gurii sale.” /II Thes. 2:8/ Dar el va fi semn vremii. Fericiți cei ce nu se vor amăgi de înșelările și minunile sale mincinoase și negre.

8. Cu cât se va apropia mai mult sfârșitul, cu atât se vor înmulți din ce în ce mai mult și semnele sfârșitului. Soarele, Luna și stelele vor arăta și ele semne, și aceasta „îndată după necazul acelor zile.” /Mat. 24:29/ Soarele și Luna se vor întuneca, iar stelele se vor clătina și vor cădea din cer. Se va lăsa peste tot o beznă cumplită, în care se va auzi numai vuietul stelelor care cad, și vuietul acela va acoperi deznădăjduitele strigăte ale oamenilor.

9. Arătarea mării și luminatei cruci va fi un nou semn.

Cinstita Cruce, semnul Fiului lui Dumnezeu, Cel răstignit pentru oameni, va străluci atunci de la un capăt la altul al lumii și va lumina în locul Soarelui. Și popoarele vor plânge atunci, se vor tângui toate neamurile și toate noroadele care vor fi atunci în viață, atât cei credincioși, cât și cei necredincioși. Pentru că acest Semn va vesti biruința desăvârșită a lui Hristos cel Răstignit. Credincioșii vor plânge de bucurie, iar necredincioșii din pricina muștrărilor de conștiință – însă atât unii, cât și ceilalți vor tremura de frica a ce va veni.

10. Toate acestea se vor desfășura cu repeziciune. Pentru că venirea Fiului Omului va fi „precum iese fulgerul dela răsărit și se arată până la apus.” /Mat. 24:27/ Atât de năpraznică și luminoasă va fi a Doua Venire a Împăratului și Domnului nostru. Și El Se va arăta pe norii cerului „cu putere și cu slavă multă,” negrăită și neînchipuită.

11. Cel din urmă semn de biruință – semnal nu că El va veni, ci că El a venit deja – va fi glasul trâmbițelor îngerești. La acest semn, sfinții îngeri îi vor aduna înaintea Domnului lor „pre cei aleși ai lui din cele patru vânturi, dela marginile ceriurilor până la marginile lor.” /Mat. 24:31/ Și dreptii vor intra întru bucuria Domnului lor. „Și așa pururea cu Domnul vom fi,” după cum spune Pável cel ales. /I Thess. 4:17/

XIX

DEOSEBIREA ÎNTRE SIMBOLURI ȘI SEMNE

Simbolul este ceva trainic, semnul – ceva trecător. De pildă, moartea trupească e îndeobște un simbol al morții sufletești, pe când moartea fiului Împăratului Davíd din pricina păcatului părintesc este un semn pentru tatăl lui, prin care e constatat păcatul și prin care se cheamă la pocăință.

Soarele este cel mai mare simbol al lui Dumnezeu în natură, iar eclipsa de Soare este un semn pentru oamenii lui Dumnezeu.

Piatra este simbol al lui Hristos și al credinței în Hristos, ca temelie pe care se clădește viața duhovnicească. Despizarea pietrelor de la moartea lui Hristos este un semn.

Fiara sălbatică este simbol al unei patimi. Însă când fiara năvălește asupra omului și-l sfâșie (ca pe acei copii ce își băteau joc de Sfântul Elisei sau ca pe Prorocul pomenit în I Împ. 3:24), atunci este un semn.

Vântul este unul dintre simbolurile Duhului Dumnezeiesc, însă când vântul răvășește o casă, atunci este un semn.

Crucea este simbol al pătimirii și al mântuirii, însă crucea arătată pe cer Împăratului Constantin – sau cea care se va arăta la a Doua Venire a lui Hristos – este un semn.

Apa este simbol al harului dumnezeiesc și al curățirii, pe când potopul sau inundația e un semn.

Omul, în raportul său cu natura, este simbol al lui Dumnezeu, însă cutare sau cutare om, care prin viața sau prin menirea sau prin cuvintele sale îți amintește de ceva, este un semn.

Pătimirea fără vină, ca și pătimirea pentru o vină, este semn.

Bolile trupești simbolizează îndeobște neputințele sufletești, însă o boală neașteptată în familie e un semn.

Semn este și un vis limpede, care nu are nevoie de tâlcuire. Visul poate fi însă și simbolic, când este în chipuri și întâmplări care cer tâlcuire.

Într'un cuvânt, toată lumea cea văzută este simbol al realității nevăzute, duhovnicești, dar slujește drept semn pentru relațiile între lucrurile din ea – pentru relații, ca și pentru schimbări, mutări, întâmplări, ființări și stări.

Pentru cel ce a pătruns în învățătura duhovnicească și ține deschisă în fața sa Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu nu este deloc greu să deosebească simbolurile de semne.

XX

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

Care este esența lucrurilor? Altfel spus, din care element sau protomaterie au fost zidite toate lucrurile din lume? Încă filosofii antici își puseseră problema aceasta, care nici până în ziua de astăzi nu a fost lămurită, nici scoasă de pe ordinea de zi. Oare va fi ea lămurită vreodată? Niciodată. Și marele savant German du Bois-Reymond a zis: „niciodată.”

Numai materialistul European și nihilistul Indian sânt de părere că au rezolvat această problemă. Pentru materialistul European, materia este esența întregii lumi create. Dacă îl întrebați: „Care materie?,” el vă va deschide istoria filosofiei, din care vă vor răsună în urechi sute de filosofi materialişti, însă nici măcar doi nu vor cuvânta la fel. „Ce este această protomaterie?,” întrebați voi. Iată răspunsurile lor: apa (Thales), aerul (Anaximandru), focul (Empedocle), pământul (Holbach), eterul (Gustave Le Bon), protoplasma (Haeckel), electricitatea (materialişti cei mai recenți). Oare nu este limpede, din învâlmășeala presupunerilor de tot felul, că această problemă a fost cel mai puțin lămurită de către ei, cei cărora li se pare că au lămurit-o pe deplin?

Pentru nihilistul Indian, esența tuturor lucrurilor este nimicul, pentru că totul este umbră și nălucire. Dacă nimic real nu există și dacă lumea este himeră, atunci, bineînțeles, este lipsit de noimă să mai punem

problema „care este esența acestui nimic, acestei himere?” Noi ne permitem, însă, un raționament de felul următor: dacă s'a hotărât că totul este nimic, cine a hotărât și cu ajutorul a ce? Negreșit, un om, cu ajutorul rațiunii. Așadar, înseamnă că omul, cu rațiunea sa cu tot, este ceva. În orice caz, nici nihilistul n'a rezolvat problema esenței lucrurilor.

Și atunci, unde ne aflăm după 3000 de ani de filosofare despre esență? În fața unei probleme pe de-a întregul nerezolvate și deschise. Iar de vreme ce oamenii nu au putut rezolva problema aceasta, oare putem căuta altundeva? Bunăoară, la Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu?

Ce spune Sfânta Scriptură despre esența lucrurilor? Nihil. Cu desăvârșire nimic. Înseamnă că, în această privință, Ziditorul lumii nu a găsit de trebuință să ridice câtuși de puțin vălul de pe această mare taină a Sa. Nici ca Mântuitor al lumii nu a binevoit să dea vreo descoperire în privința acestei taine.

Așadar, Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu nu ne descoperă nimic cu privire la esența lucrurilor și ființelor acestei lumi, însă ne descoperă multe, foarte multe, cu privire la însemnătatea ei. Rațiunea, pentru oameni neapărat trebuincioasă, pe care Dumnezeu a descoperit-o, nu se referă la esență, ci la însemnătatea lucrurilor. Însemnătatea lucrurilor este mântuitoarea știință de carte, pe care Tatăl cel ceresc a dăruit-o tuturor fiilor săi. Chiar s'ar putea spune că esența cuvântătoare a lucrurilor este însemnătatea lucrurilor.

Ce este esența unei litere scrise? Oare cerneala cu care a fost scrisă litera ori sunetul pe care îl desemnează? Chibzuiți la aceasta. Și ce este esența

unui sunet: oare vibrația aerului sau însemnătatea pe care îl are sunetul acela? Apostolul Ziditorului spune: „În lume sânt cine știe câte feluri de glasuri, și nici unul dintr’însele este fără de înțeles.” /I Cor. 14:10/ De la Dumnezeu nu se poate lua cu sila nici o taină, până ce n’o vestește El Însuși. Dar despre protoesența lucrurilor create, în sens filosofic, Ziditorul nu le-a vestit nimic oamenilor – fără îndoială, pentru că oamenii nu au nevoie să știe așa ceva pentru a-și îndeplini rostul pe care-l au pe pământ.

„Unde ai fost când am temeluit pământul? Ci spune-mi, de ai cunoștință?... Când s’au făcut stelele, lăudatu-m’au cu glas mare toți îngerii mei.” /Iov 38:4, 7/ Dacă ar fi ca omul să se bizuie doar pe rațiunea sa în cercetarea esenței lucrurilor, ar trebui să fi fost de față la actul Zidirii lumii. Iar lucrul acesta este cu neputință. Dar și atunci – presupunând că omul ar fi fost de față la Zidire – oare ar fi priceput și înțeles, dacă Ziditorul nu i-ar fi descoperit și lămurit? Iar simbolismul lucrurilor este neconținut înaintea ochilor noștri, întotdeauna nou și curat, precum cea mai nouă ediție a unei cărți. Și călăuza prin acest simbolism minunat, Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu, Descoperirea lui Dumnezeu, este mereu înaintea ochilor noștri.

Cine știe dacă cercetarea esenței lucrurilor a făcut mai bun pe cineva... Dar, peste tot, se știe faptul acesta: conștientizarea însemnătății lucrurilor lui Dumnezeu a făcut mai bune și mai luminate nenumărate suflete. Aceste suflete fără număr, știute și neștiute, pline de bucurie sfântă, L-au și proslăvit cu adevărat pe Ziditorul lor, Cel Unul, Cel Viu.

Și acum Îl proslăvesc în Împărăția Cerurilor, în împărăția realităților duhovnicești, împreună cu îngerii cei cerești.

Sfârșit și lui Dumnezeu slavă!

CUPRINS

pagina 7

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

pagina 11

REALITATEA ȘI SIMBOLURILE EI

pagina 18

**PĂMÂNTUL,
SOARELE ȘI STELELE CA SIMBOLURI**

pagina 22

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

pagina 24

MINERALELE CA SIMBOLURI

pagina 29

PLANTELE CA SIMBOLURI

pagina 34

VIETĂȚILE CA SIMBOLURI

pagina 38

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

pagina 40

LUCRURILE ȘI UNELTELE CA SIMBOLURI

pagina 45

**FAPTELE, STĂRILE ȘI OCUPAȚIILE CA
SIMBOLURI**

pagina 49

VISELE CA SEMNE

pagina 52

ÎNTÂMPLĂRILE CA SEMNE

pagina 56

GÂNDURILE ȘI SIMȚĂMINTELE CA SEMNE

pagina 60

FIINȚĂRILE ȘI STĂRILE OBIȘNUITE CA SEMNE

pagina 63

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

pagina 65

**FENOMENELE NATURALE ȘI NENOROCIRILE
CA SEMNE**

pagina 70

OMUL, SEMN OMULUI

pagina 73

RĂZBOIUL, FOAMETEA ȘI MOLIMA CA SEMNE

pagina 76

SEMNELE SFÂRȘITULUI LUMII

pagina 80

DEOSEBIREA ÎNTRE SIMBOLURI ȘI SEMNE

pagina 82

CUNOAȘTEREA ADEVĂRULUI

Colecția
SFÂNTUL
NICOLAE VELIMIROVICI

Sfântul Nicolae Velimirovici
Episcopul Ohridei și Jicei
SEMNE ȘI SIMBOLURI

Traducerea a fost făcută după originalul
în limba Sârbă/ Свети Владика Николај,
Изабрана дела у 10 књига - књига
бр. 2, Глас Цркве, Ваљево, 1996

Traducere/ Adrian Tănăsescu-Vlas
Ionuț și Sladjana Gurgu

Redactor/ Radu Hagiu

Concept grafic/ Ciprian Isac

Tehnoredactare/ Atelieruldegrafică.ro

Tipar/ Accent Print - Suceava

PRESDANIA

Editura Predania/
CP 67, OP 13 București
www.predania.ro

Distribuție/ Balkan Press
0748 211 218

